

Boğazda Yapay Öğrenme İsmail Arı Yaz Okulu 2018

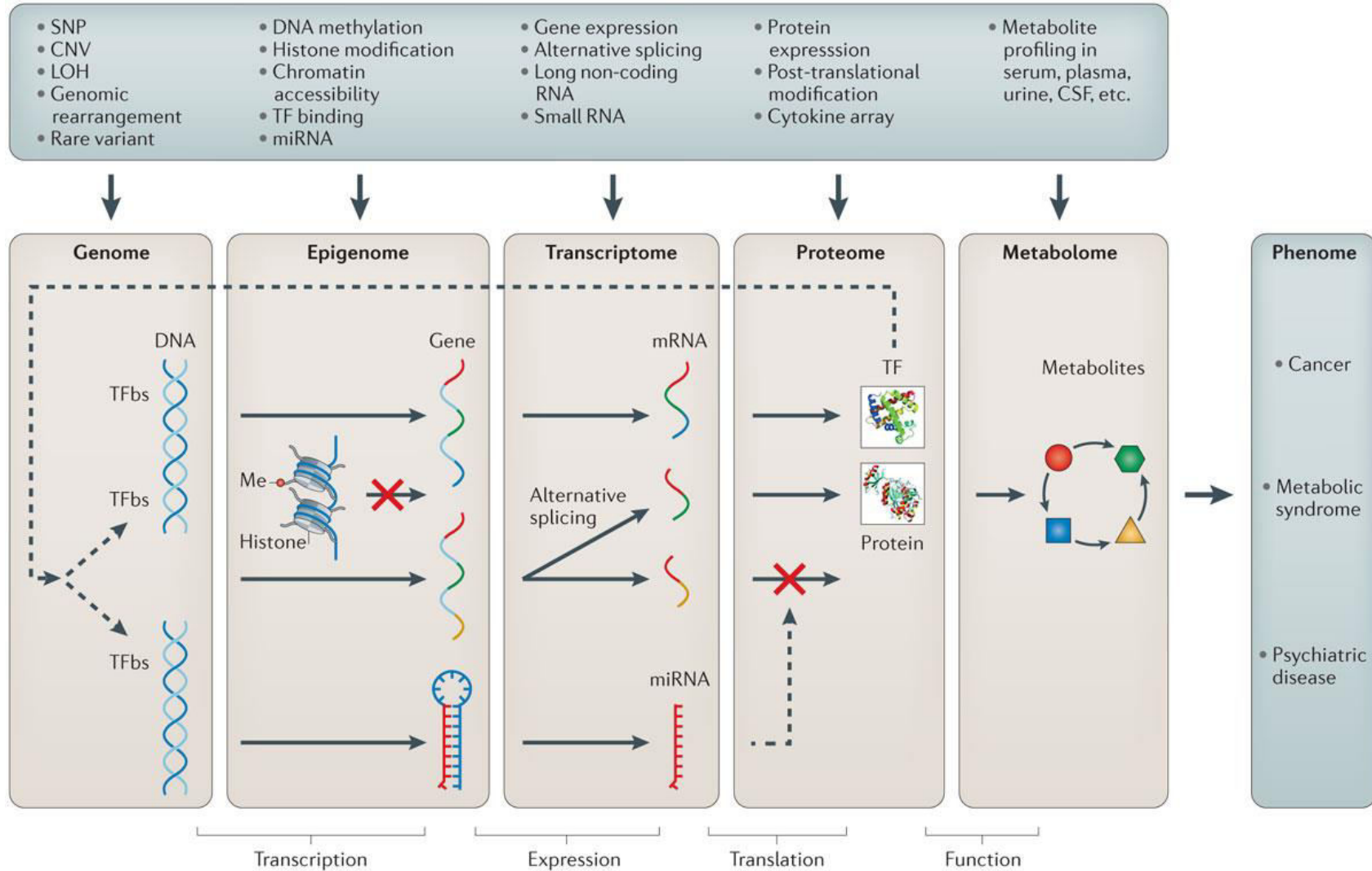
Sıralama Öğrenme ile Sağkalım Tahminleme

Öznur Taştan

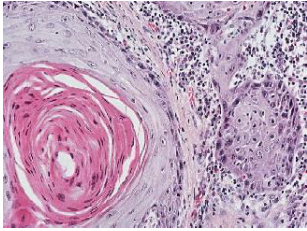
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Bilgisayar Bilimi ve Mühendisliği
Moleküler Biyoloji, Genetik ve Biyomühendislik

Omiks Çağı

Kanser Genom Atlası Projesi

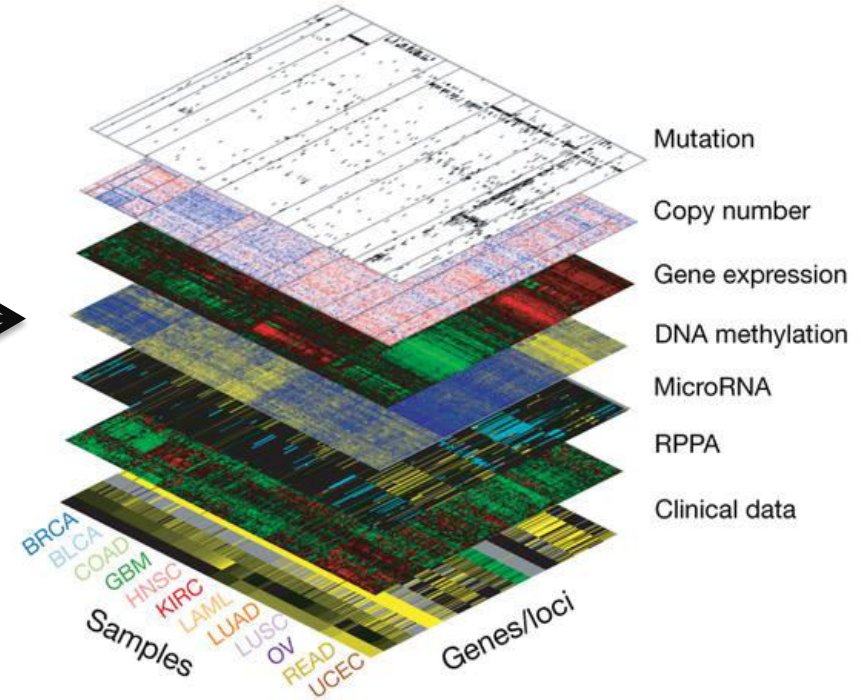
Tümör örnekleri

Deneyler

Omiks Karakterizasyonu

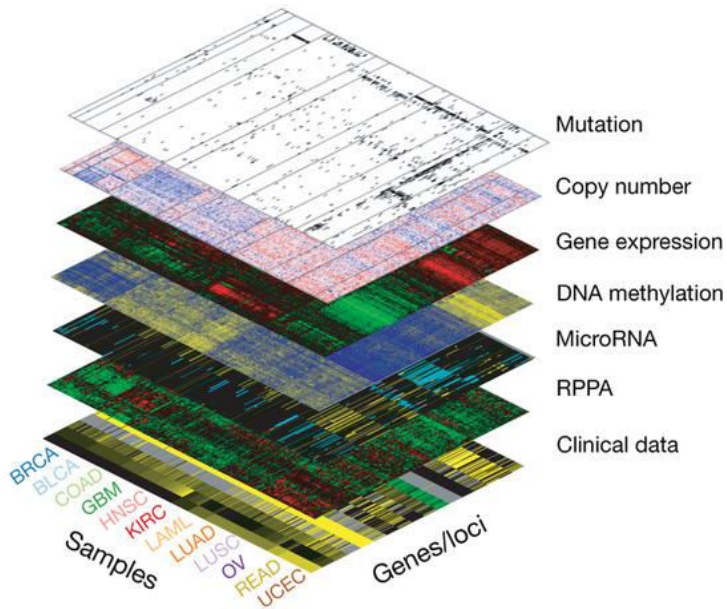

Weinstein et al., Nature Genetics, 2013.

Hasta Sağkalımını Tahminleme

$$x_i \in \mathbf{R}^d$$

Omics characterizations

Weinstein et al., Nature Genetics, 2013.

Sağ kalım süresi ile
omik verileri arasındaki ilişkiyi
özetleyen
bir fonksiyon öğren f

Bu fonksiyonu kullanarak yeni
gelen hastaların omik verisi ile, x_i ,
ne kadar hayatta kalacağını
tahminle

$$T_i^* = f(x_i)$$

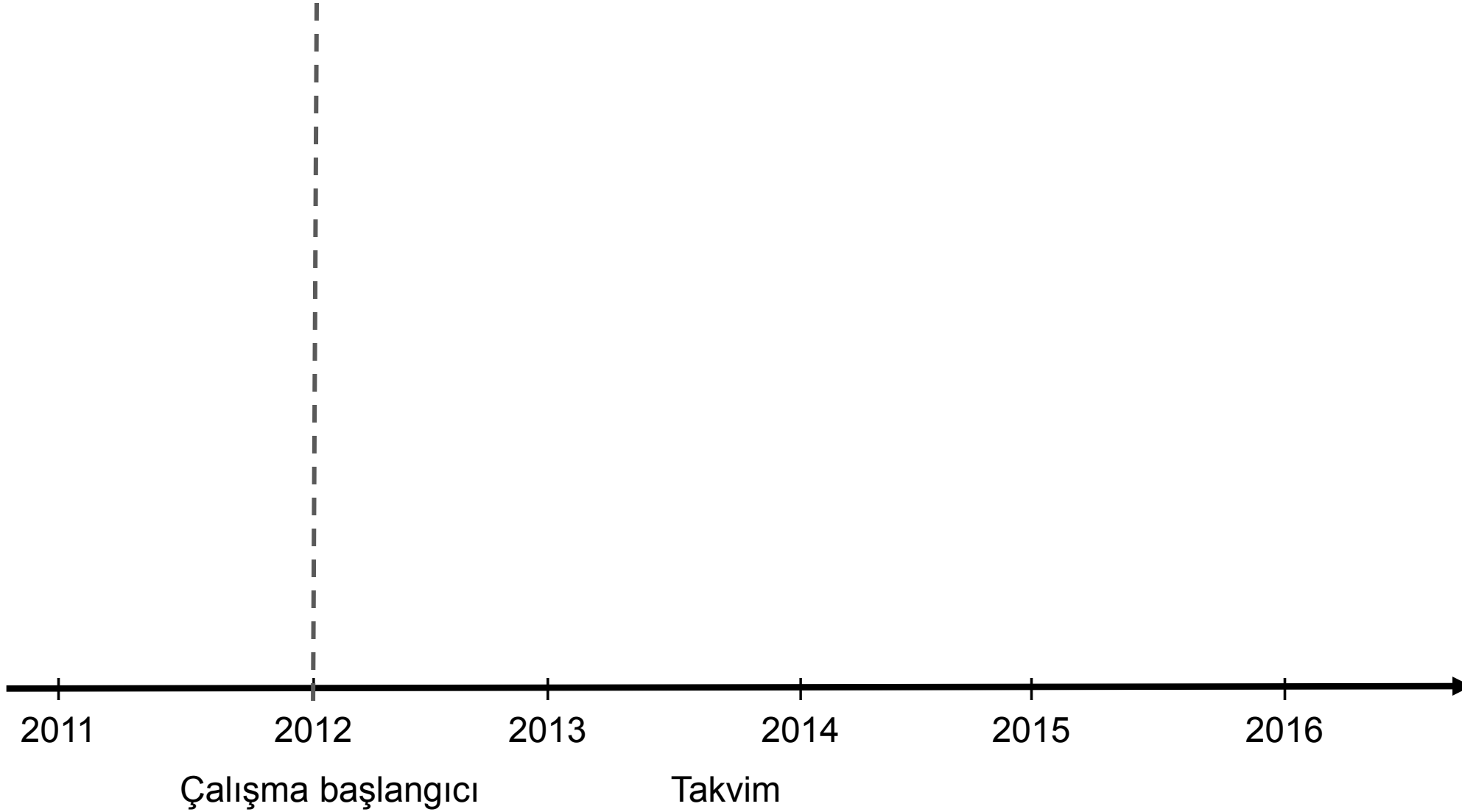
Sağkalım Süresi

- Sağkalım süresi, belirli bir başlangıç zamanından ilgilenilen bir son noktaya kadar geçen süreyi ölçen değişkeni ifade eder.
 - Ölüme kadar geçen süre
 - Hastalığın nüksüne kadar geçen süre
 - Bir makinanın bozulmasına kadar geçen süre

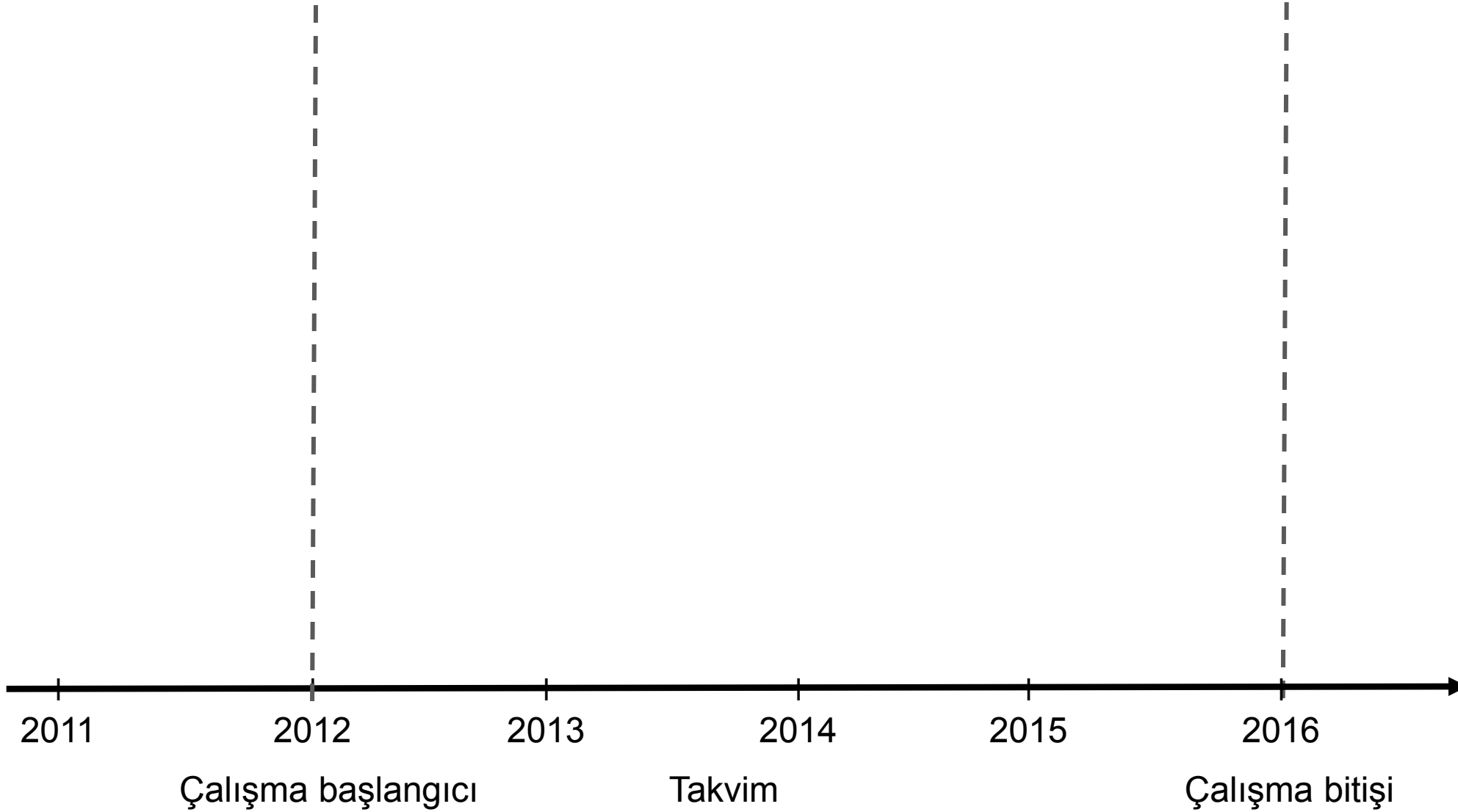
Sağkalım Süresi

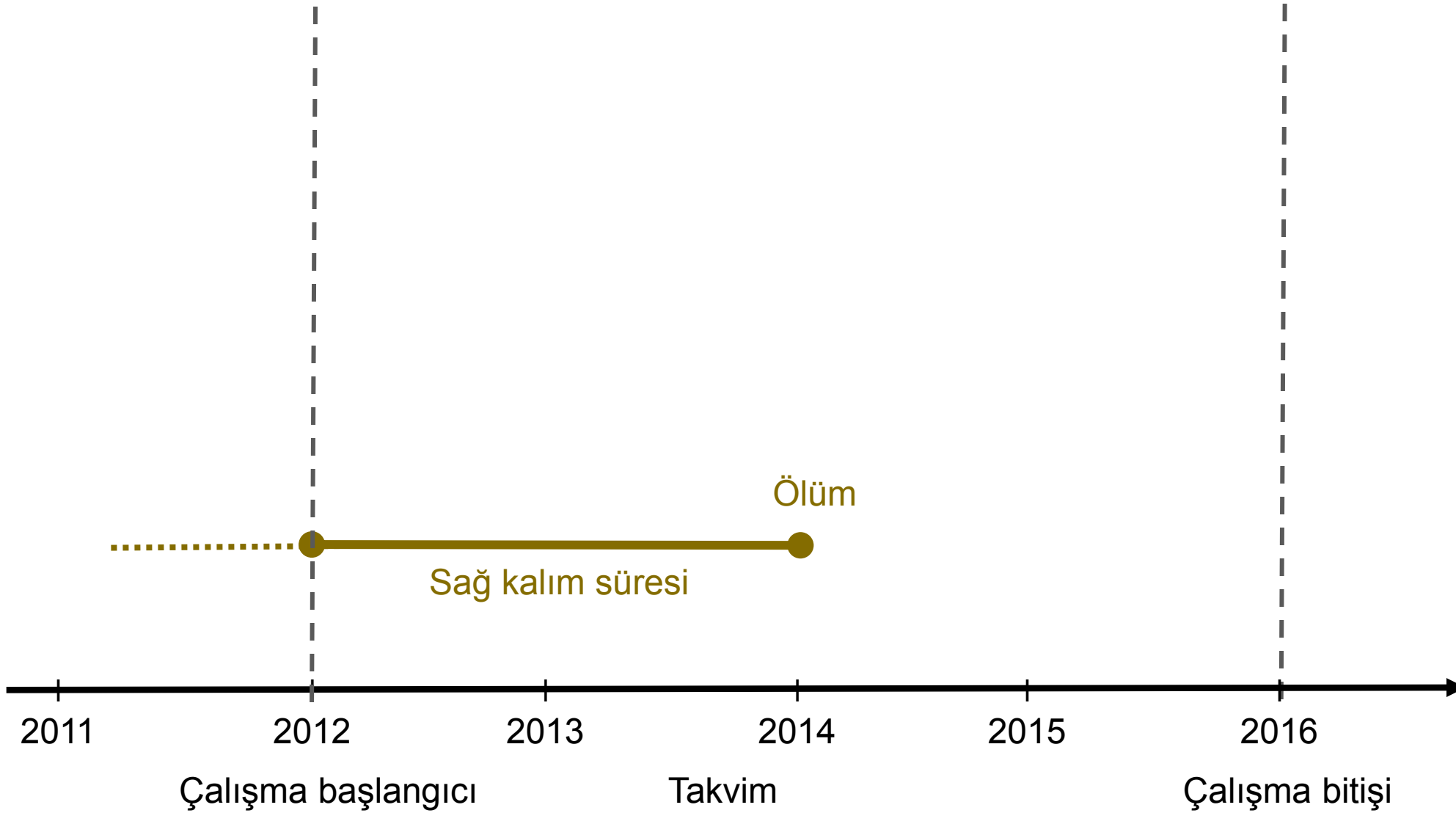
Sağkalım Süresi

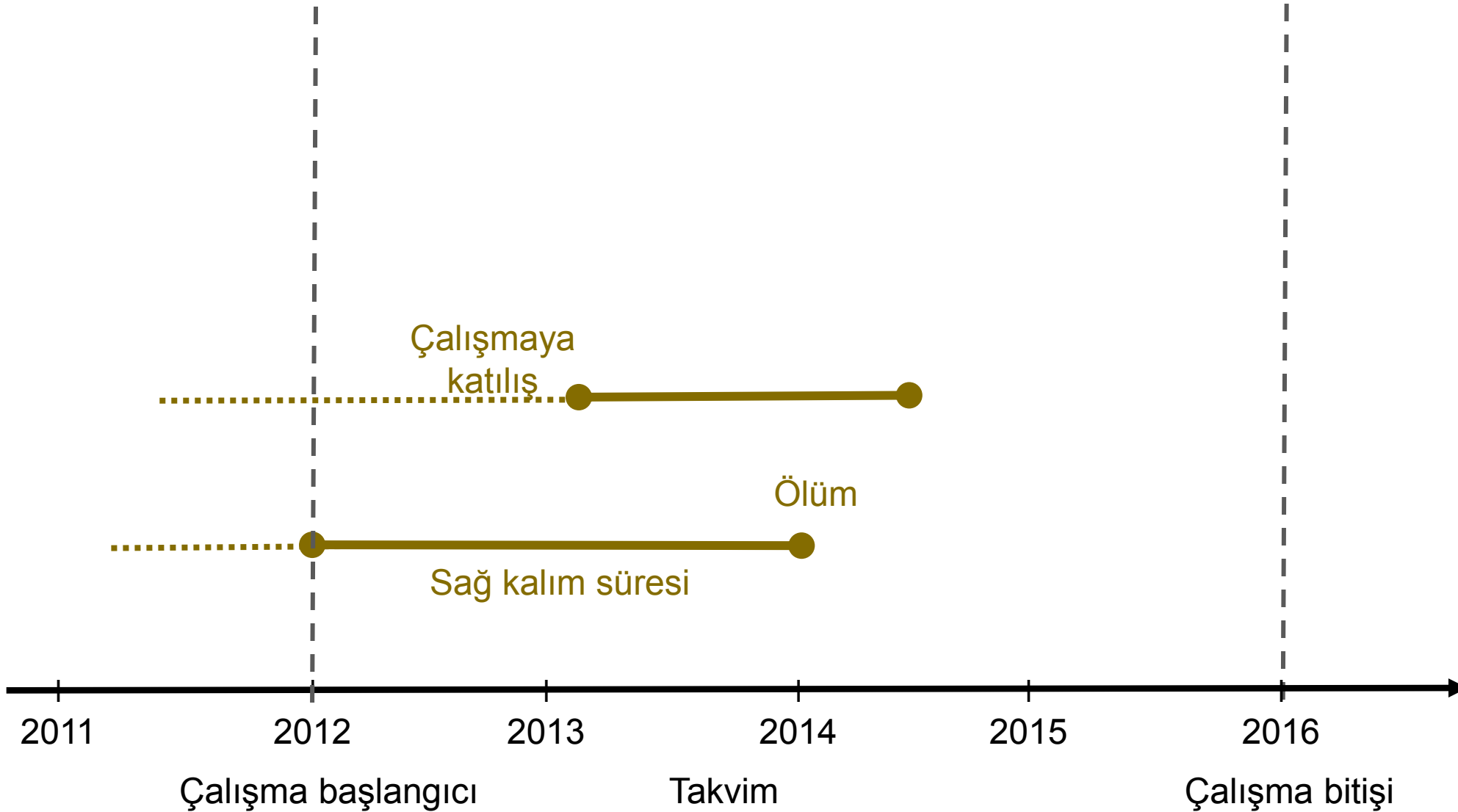
Sağkalım Süresi

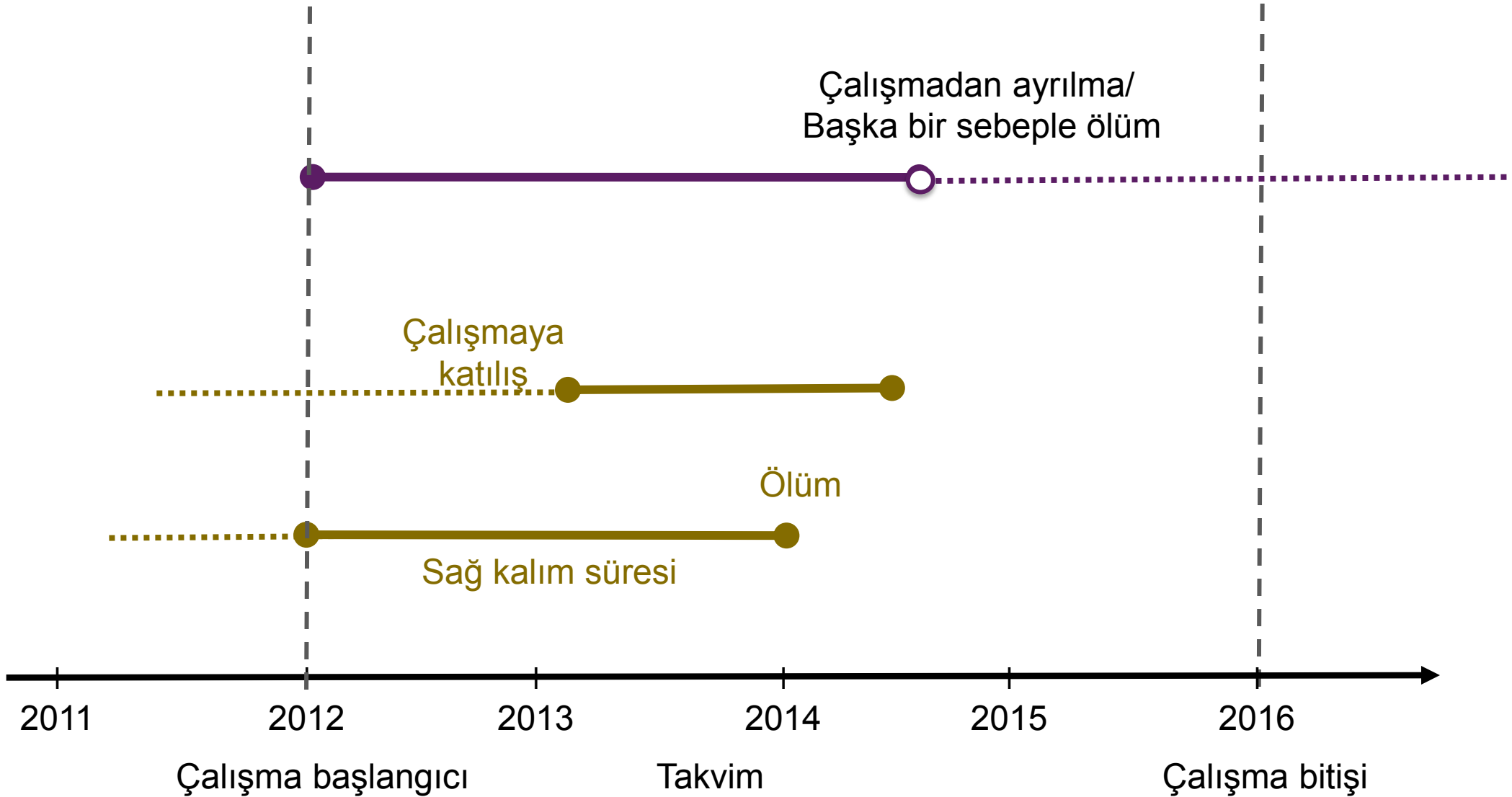
Sağkalım Süresi

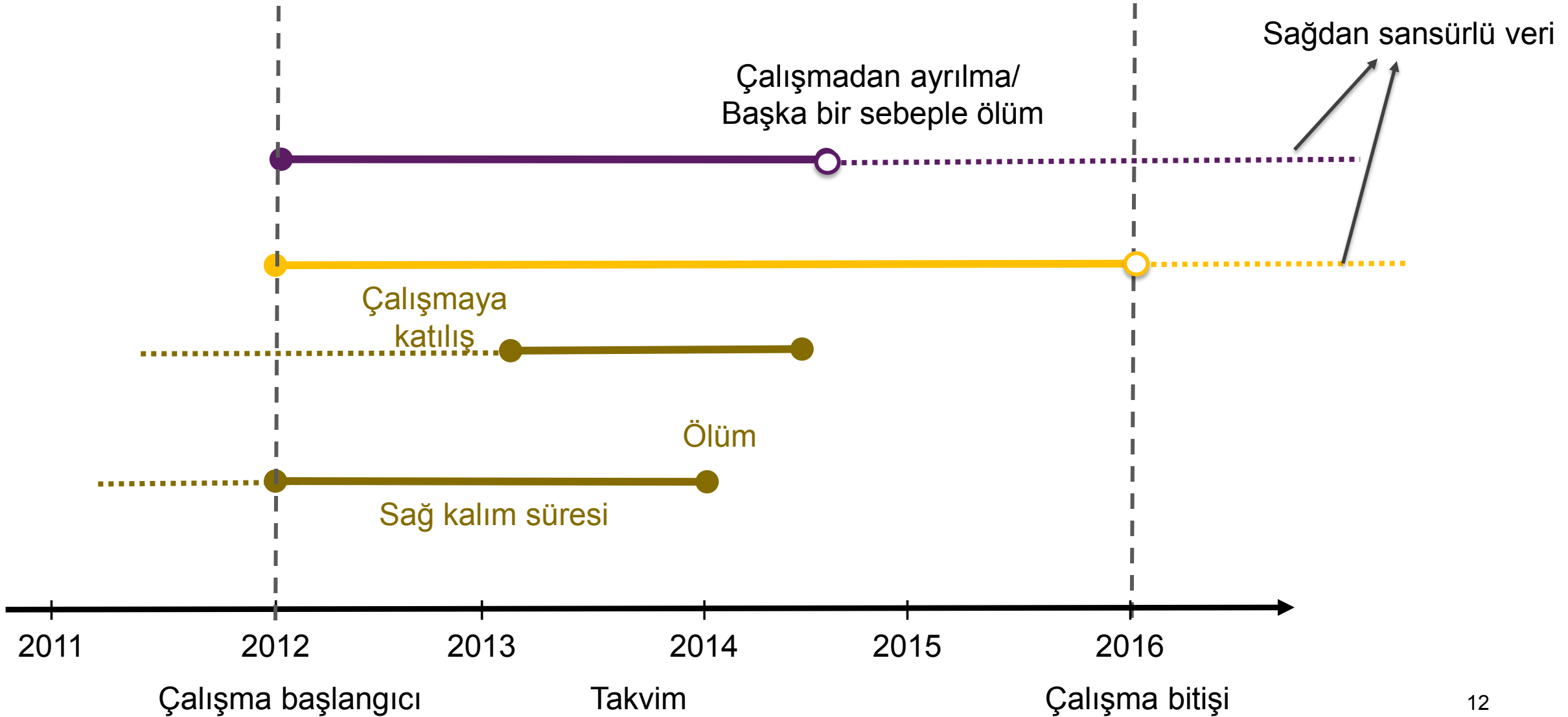
Sağkalım Süresi

Sansürlü Veri

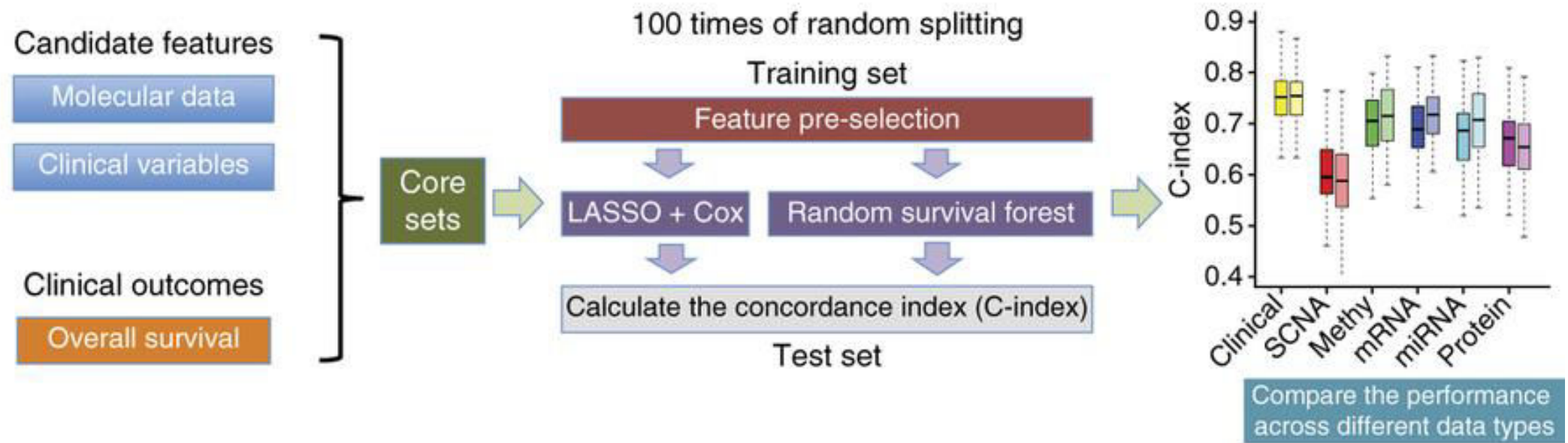
Sansürlü Veri

Assessing the clinical utility of cancer genomic and proteomic data across tumor types

Yuan Yuan^{1,2,14}, Eliezer M Van Allen^{3,4,14}, Larsson Omberg^{5,14}, Nikhil Wagle^{3,4}, Ali Amin-Mansour⁴, Artem Sokolov⁶, Lauren A Byers⁷, Yanxun Xu⁸, Kenneth R Hess⁹, Lixia Diao², Leng Han², Xuelin Huang⁹, Michael S Lawrence⁴, John N Weinstein^{2,10}, Josh M Stuart⁶, Gordon B Mills¹⁰, Levi A Garraway^{3,4,11,15}, Adam A Margolin^{5,13,15}, Gad Getz^{4,11,12,15} & Han Liang^{1,2,15}

Yuan ve ark. Nature Biotechnology 32, 644–652 (2014)

Cox Dr., *J. R. Stat. Soc. Ser. B*, 34, 187-220, 1972.

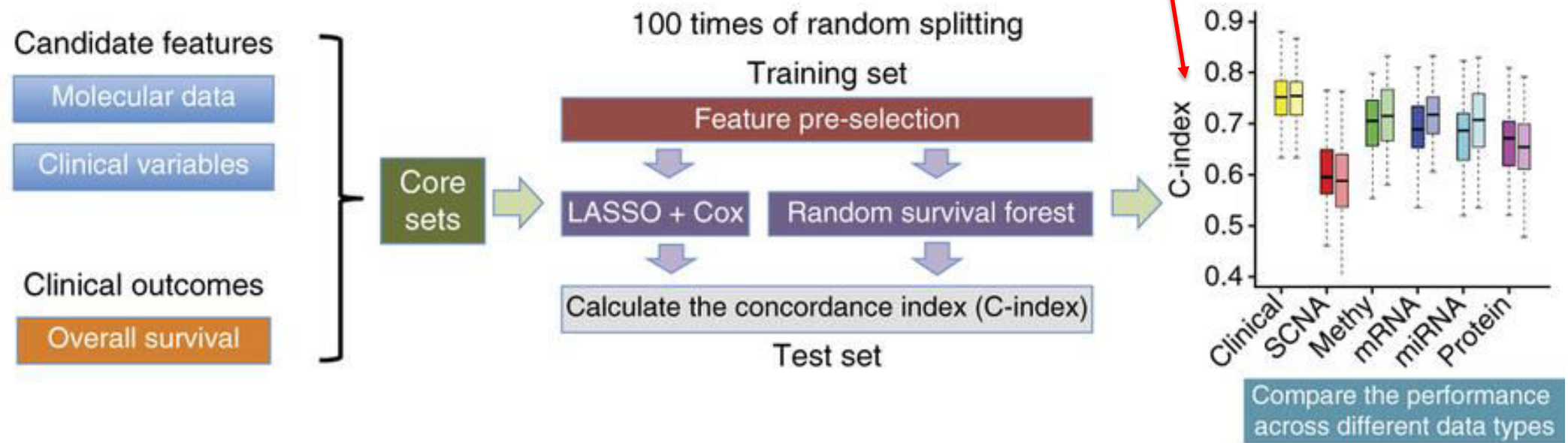
Iswaharan ve ark. *The Annals of Applied Statistics*, 2008.

Assessing the clinical utility of cancer genomic and proteomic data across tumor types

Yuan Yuan^{1,2,14}, Eliezer M Van Allen^{3,4,14}, Larsson Omberg^{5,14}, Nikhil Wagle^{3,4}, Ali Amin-Mansour⁴, Artem Sokolov⁶, Lauren A Byers⁷, Yanxun Xu⁸, Kenneth R Hess⁹, Lixia Diao², Leng Han², Xuelin Huang⁹, Michael S Lawrence⁴, John N Weinstein^{2,10}, Josh M Stuart⁶, Gordon B Mills¹⁰, Levi A Garraway^{3,4,11,15}, Adam A Margolin^{5,13,15}, Gad Getz^{4,11,12,15} & Han Liang^{1,2,15}

Uyum indeksi

Yuan ve ark. Nature Biotechnology 32, 644–652 (2014)

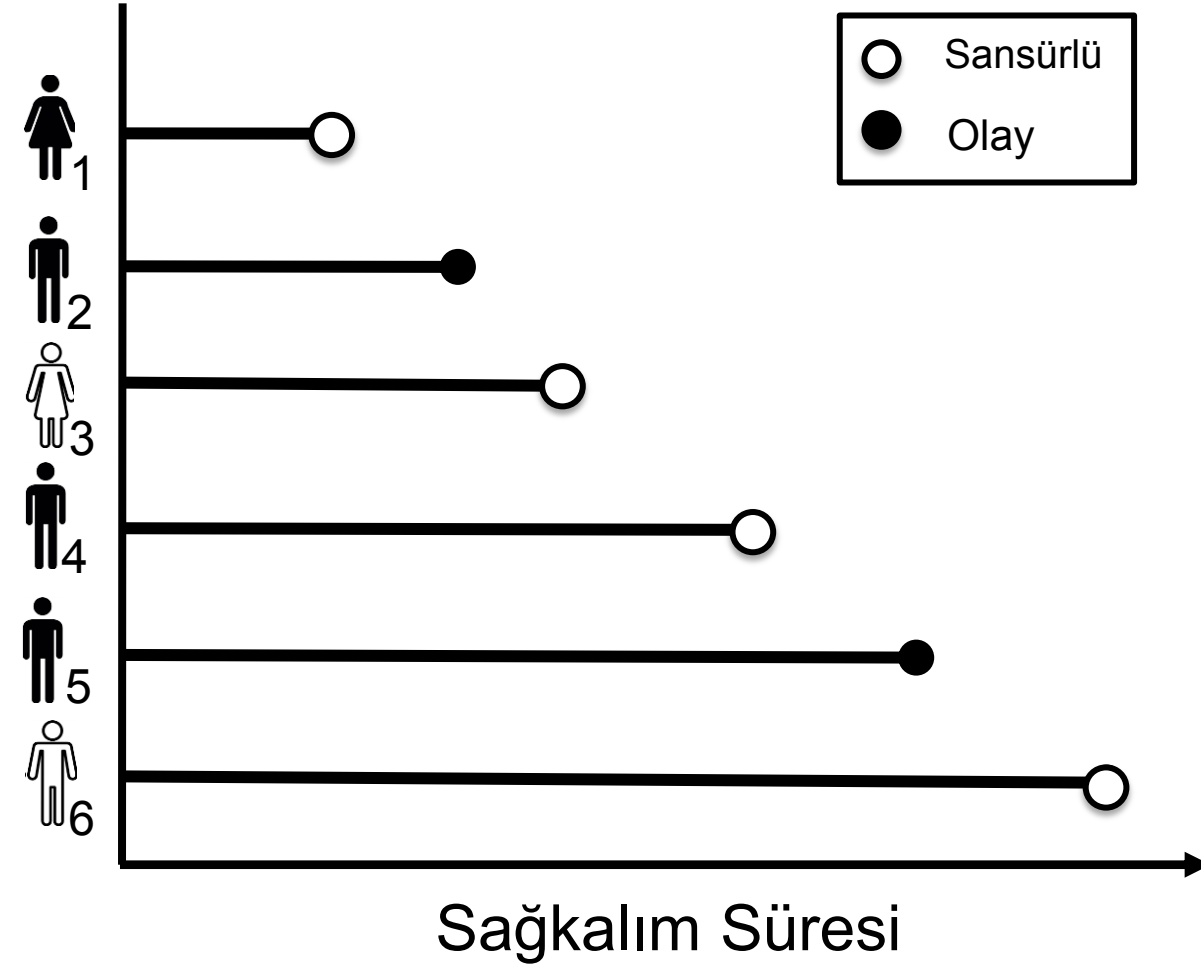
Cox Dr., *J. R. Stat. Soc. Ser. B*, 34, 187-220, 1972.

Iswaharan ve ark. *The Annals of Applied Statistics*, 2008.

Uyum İndeksi(C-Index)

- Sağkalım tahminlemede kullanılan **standart performans** ölçütü
- Gerçekte var olan hasta sağkalım **sıralaması** ile **tahmin edilen** hasta sağkalım **sıralaması** arasındaki uyum

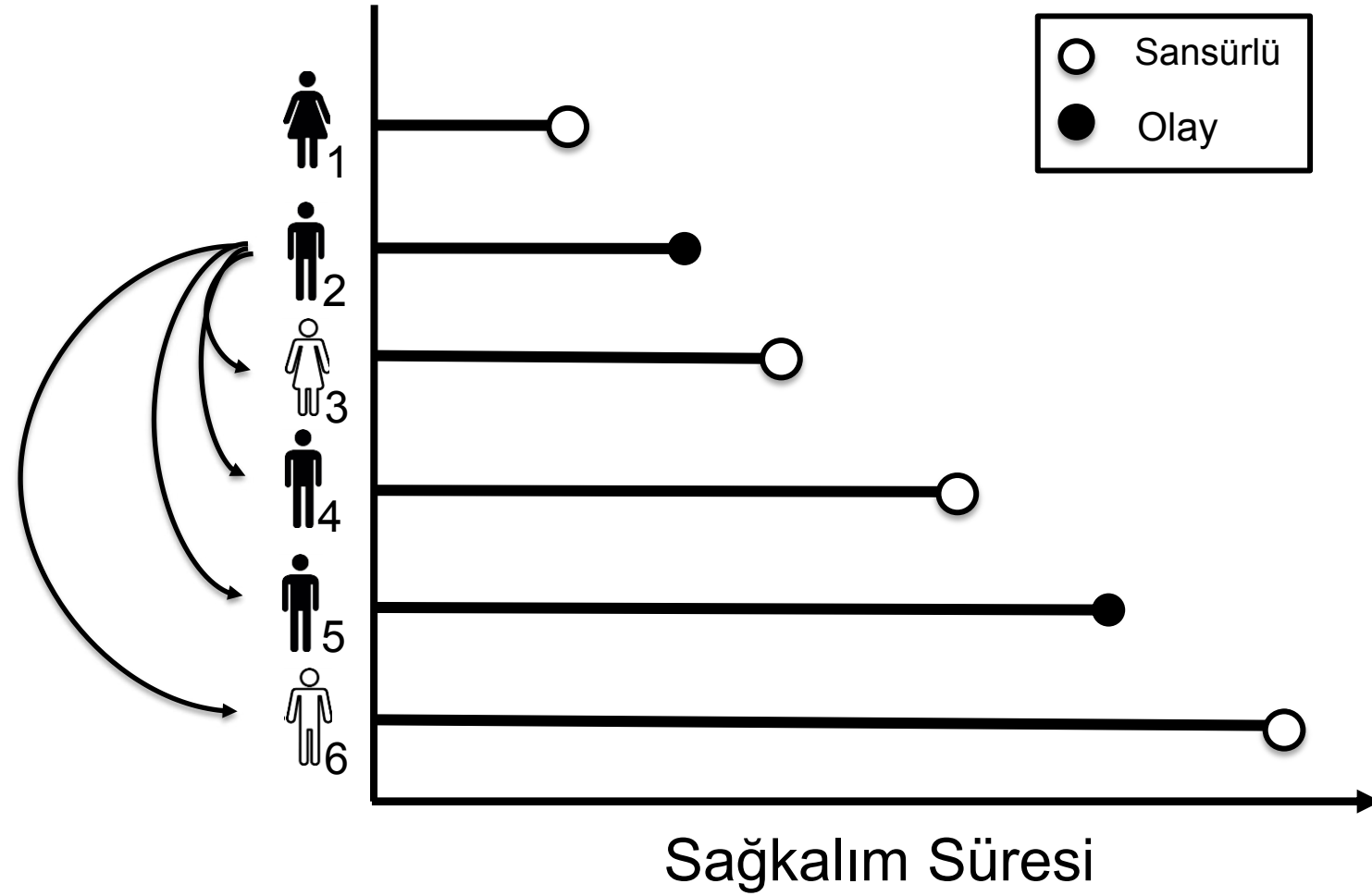
Uyum İndeksi(C-Index)

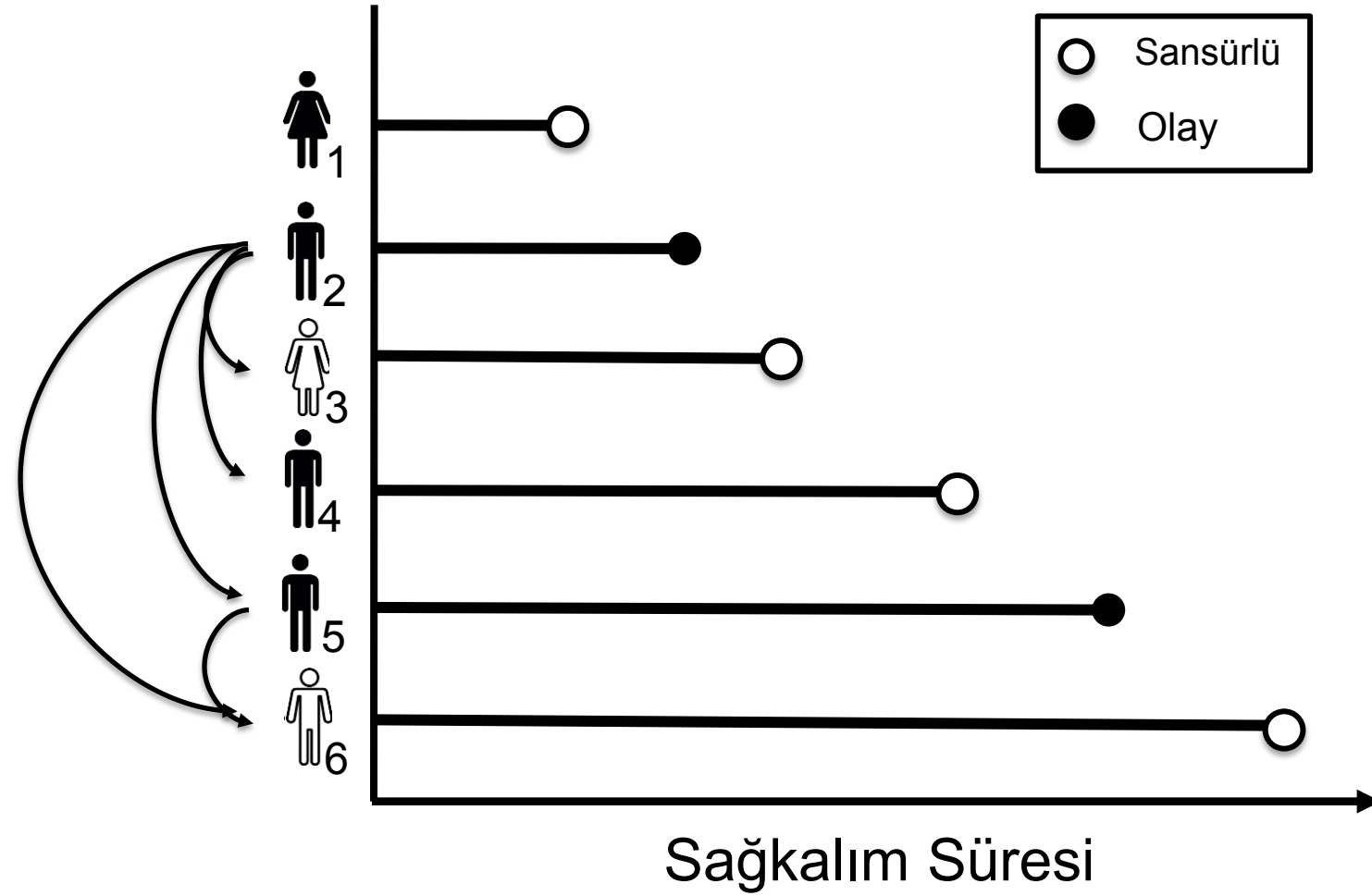
Uyum İndeksi(C-Index)

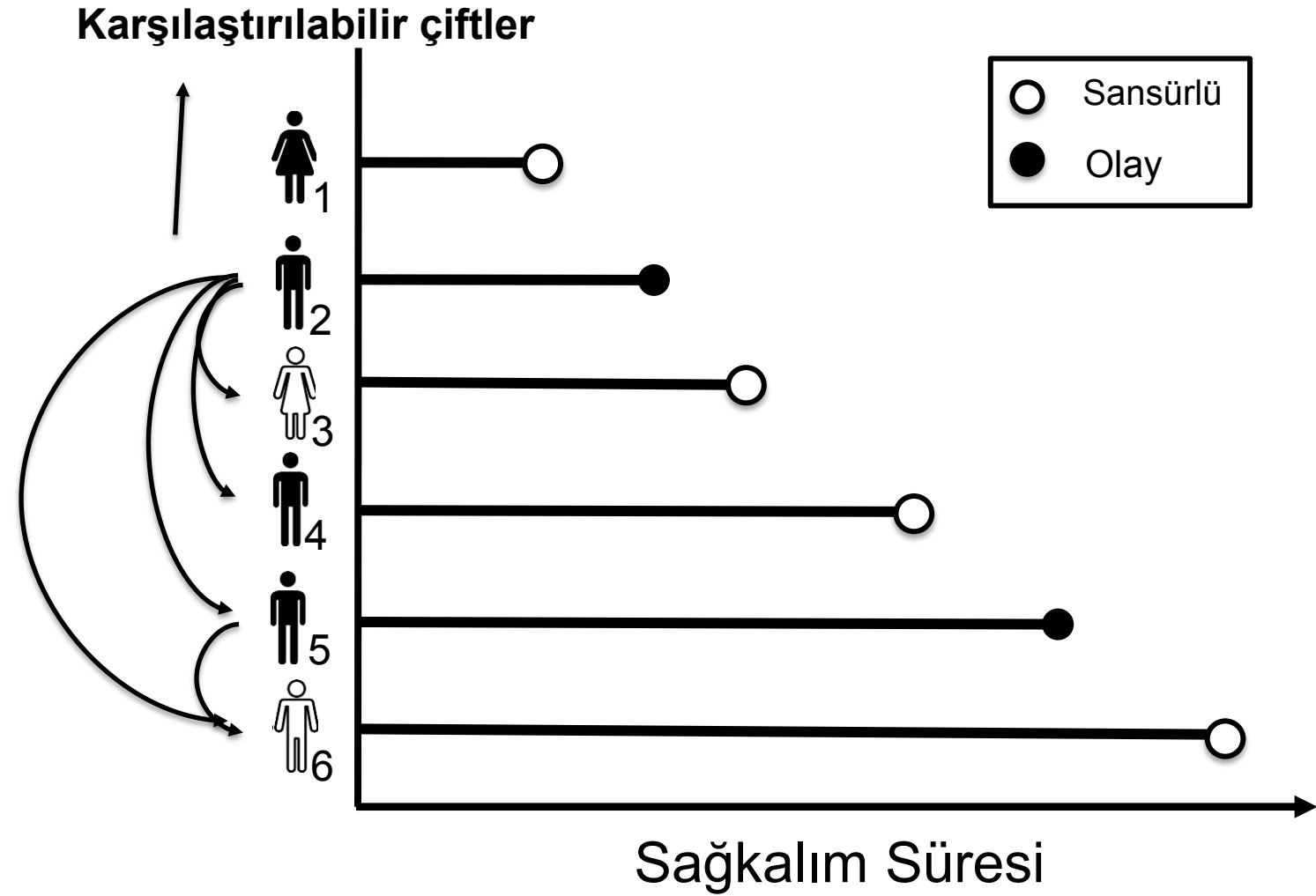
Uyum İndeksi(C-Index)

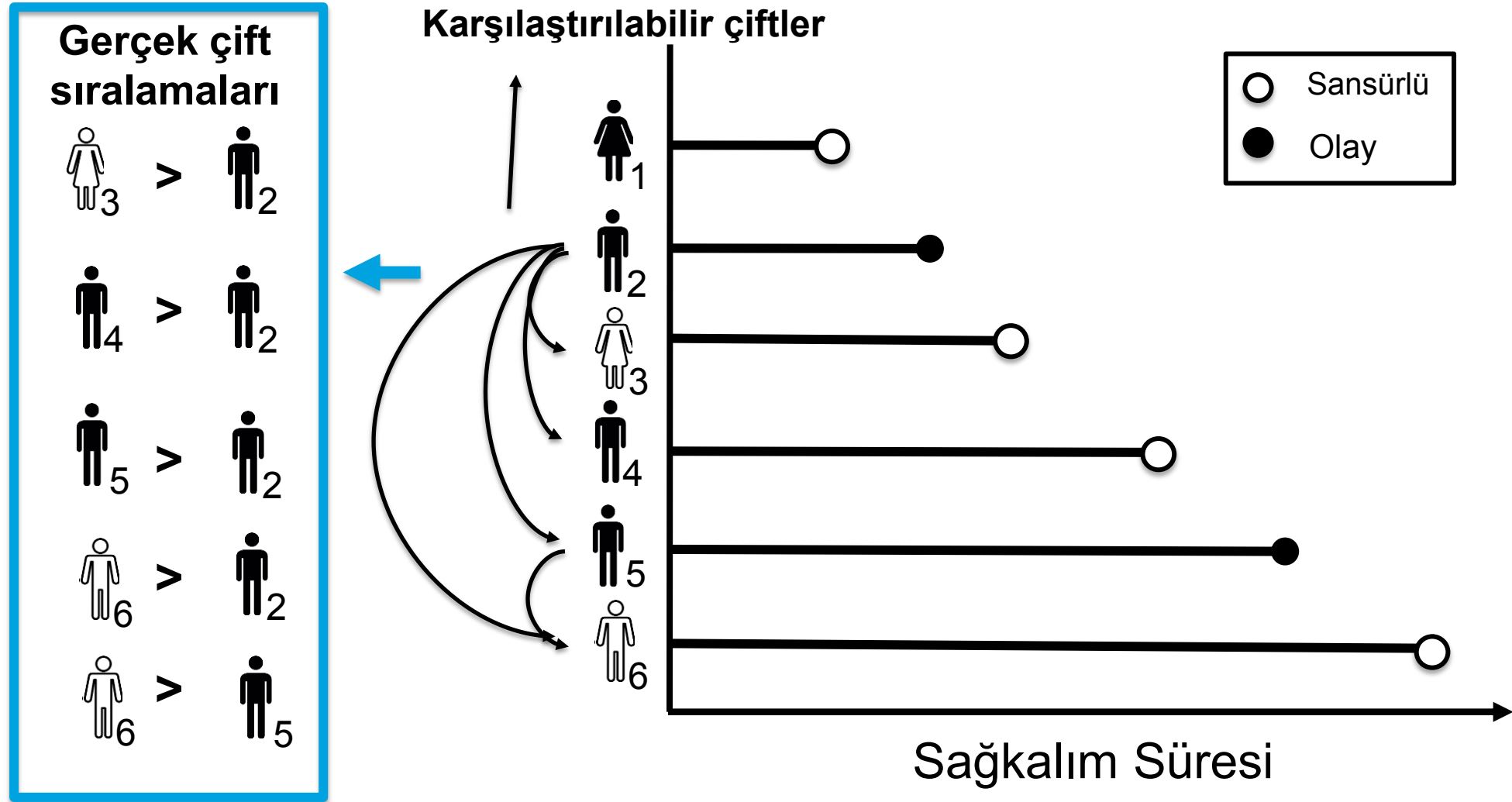
Uyum İndeksi(C-Index)

Uyum İndeksi(C-Index)

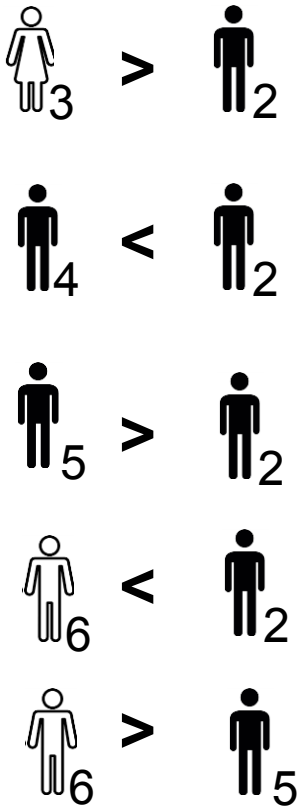

Uyum İndeksi(C-Index)

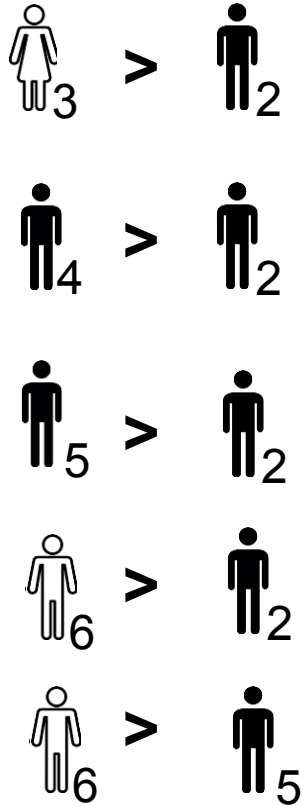

Uyum İndeksi(C-Index)

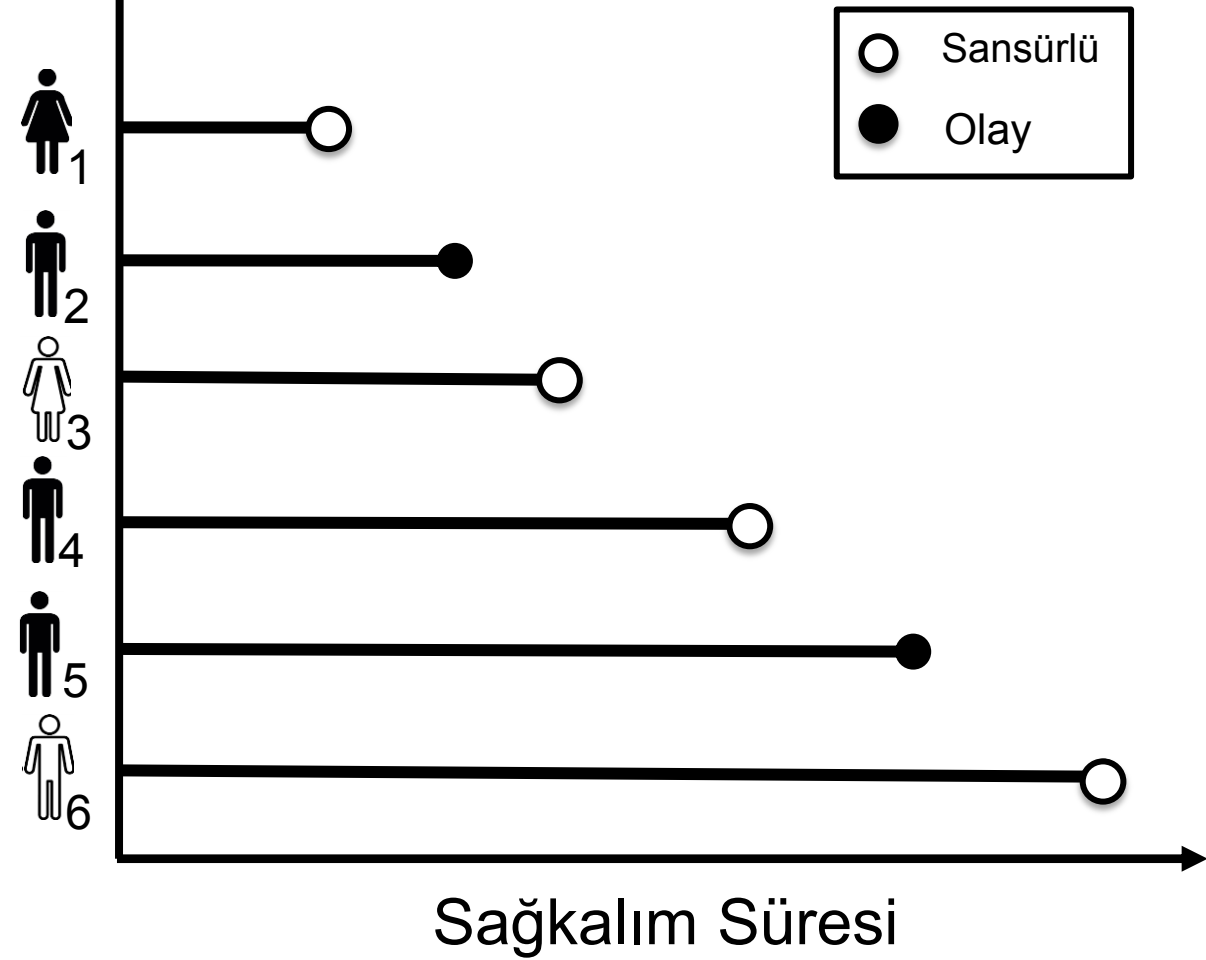
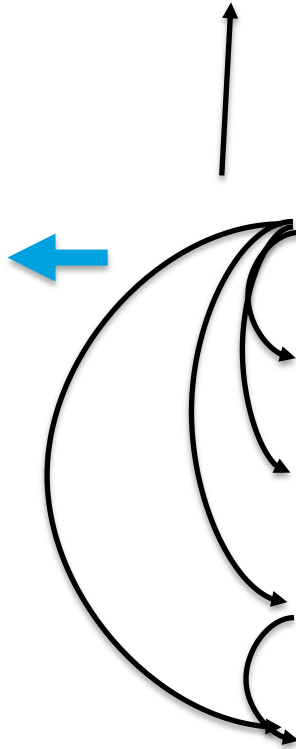
Tahmini çift sıralamaları

Gerçek çift sıralamaları

Karşılaştırılabilir çiftler

Uyum İndeksi(C-Index)

Tahmini çift sıralamaları

3 > 2 ✓

4 < 2 ✗

5 > 2 ✓

6 < 2 ✗

6 > 5 ✓

Gerçek çift sıralamaları

3 > 2

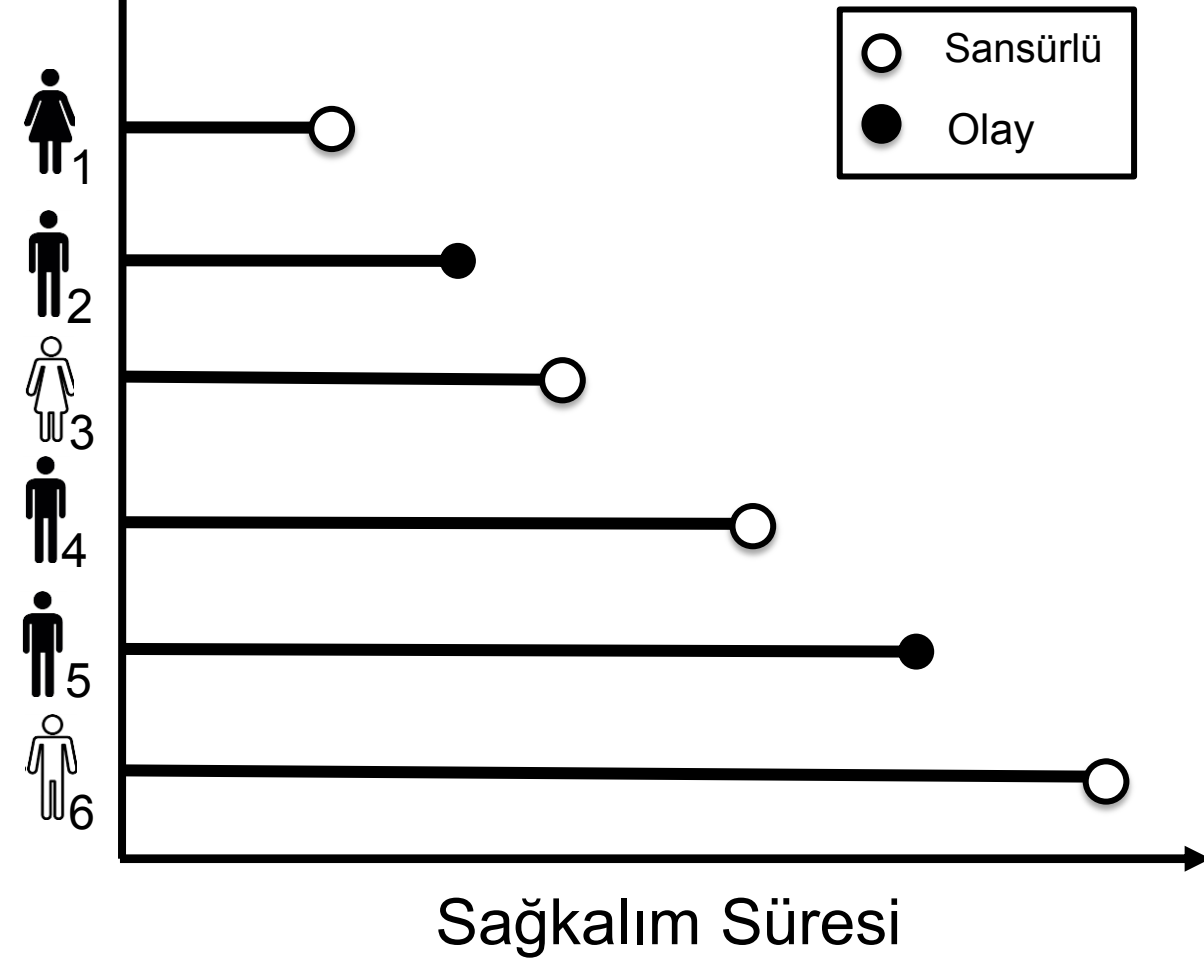
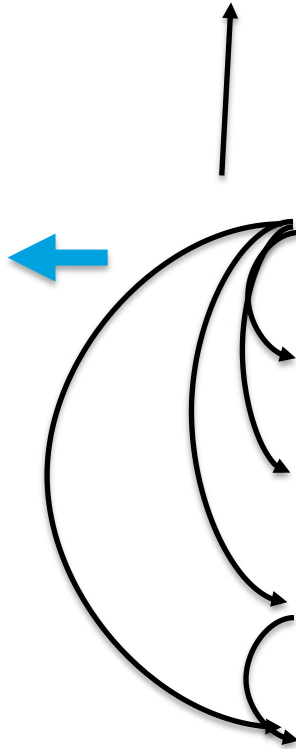
4 > 2

5 > 2

6 > 2

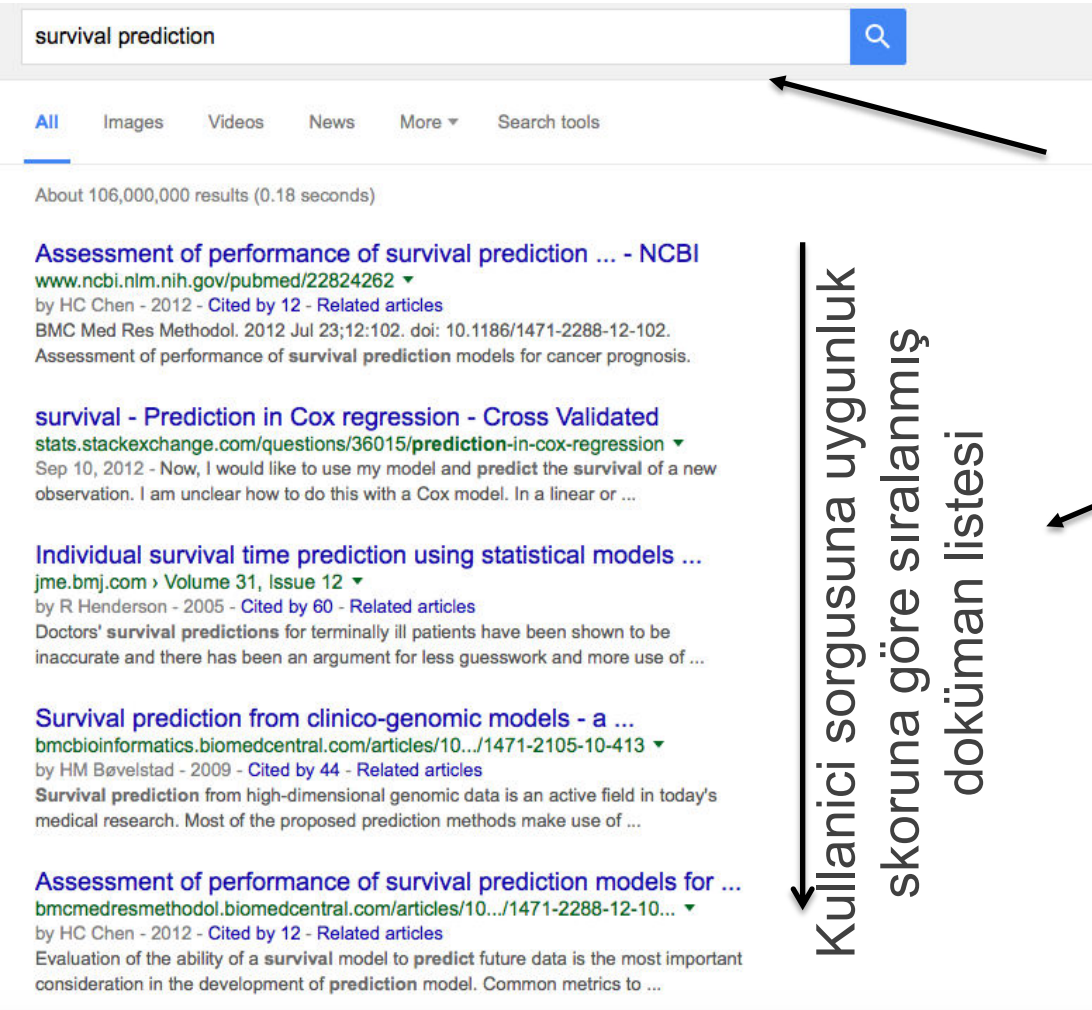
6 > 5

Karşılaştırılabilir çiftler

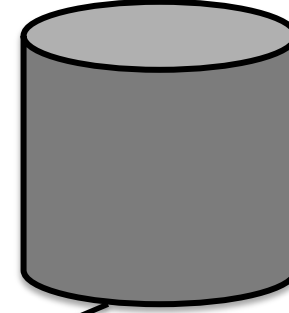
Uyum indeksi = $3/5 = 60\%$

Sıralama Problemi – Webde Arama

The screenshot shows a Google search for 'survival prediction'. The search bar at the top contains the text 'survival prediction' and a magnifying glass icon. Below the search bar, there are tabs for 'All', 'Images', 'Videos', 'News', 'More', and 'Search tools'. The search results are displayed below, showing 'About 106,000,000 results (0.18 seconds)'. The first result is 'Assessment of performance of survival prediction ... - NCBI' with a link to 'www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22824262'. The second result is 'survival - Prediction in Cox regression - Cross Validated' with a link to 'stats.stackexchange.com/questions/36015/prediction-in-cox-regression'. The third result is 'Individual survival time prediction using statistical models ...' with a link to 'jme.bmj.com'. The fourth result is 'Survival prediction from clinico-genomic models - a ...' with a link to 'bmcbioinformatics.biomedcentral.com/articles/10.../1471-2105-10-413'. The fifth result is 'Assessment of performance of survival prediction models for ...' with a link to 'bmcmmedresmethodol.biomedcentral.com/articles/10.../1471-2288-12-10...'. A vertical arrow on the right side of the search results points downwards, indicating the flow of the search process.

**Kullanıcı
sorgusu**

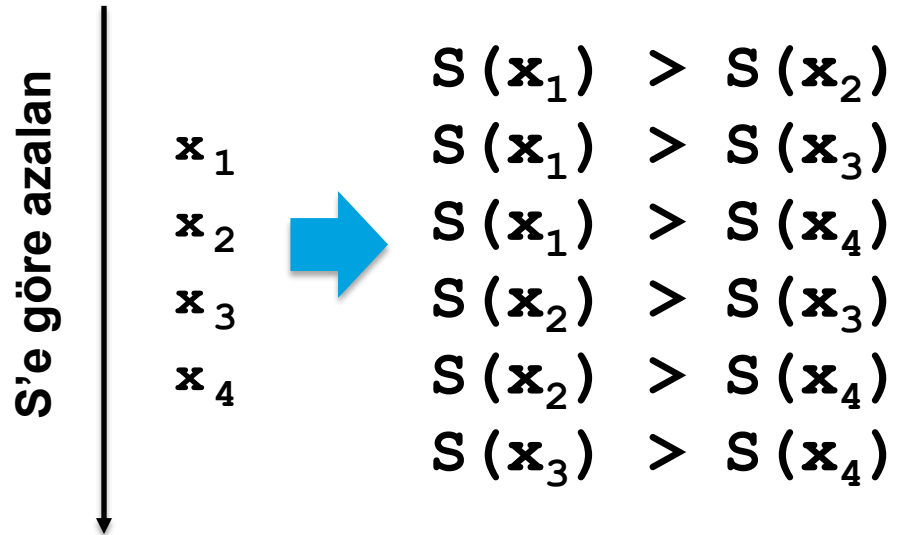

Tüm döküman kümesi
 $D: \{d_1, d_2, \dots, d_N\}$

Kullanıcı sorgusuna uygunluk
skoruna göre sıralanmış
doküman listesi

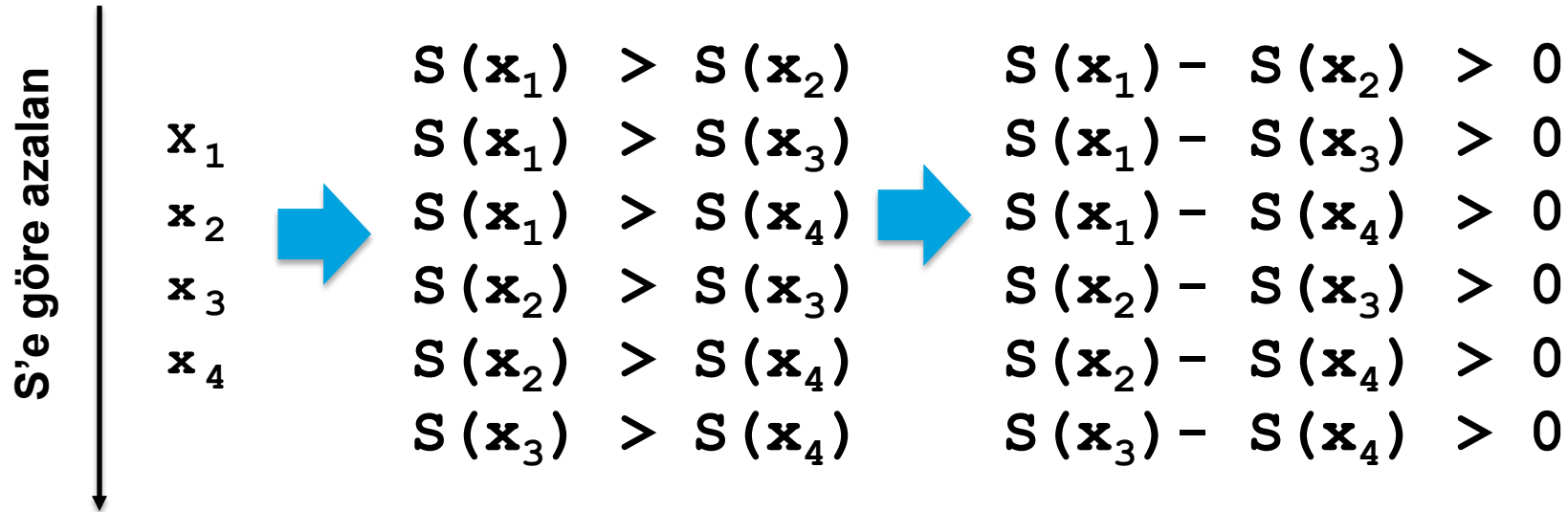
Sıralama Öğrenme – Çift Dönüşümü

Uygunluk skoruna(S) göre sıralanmış n boyutlu bir örneklem listesi, $n(n-1)$ çift sıralamalar ile gösterilebilir.

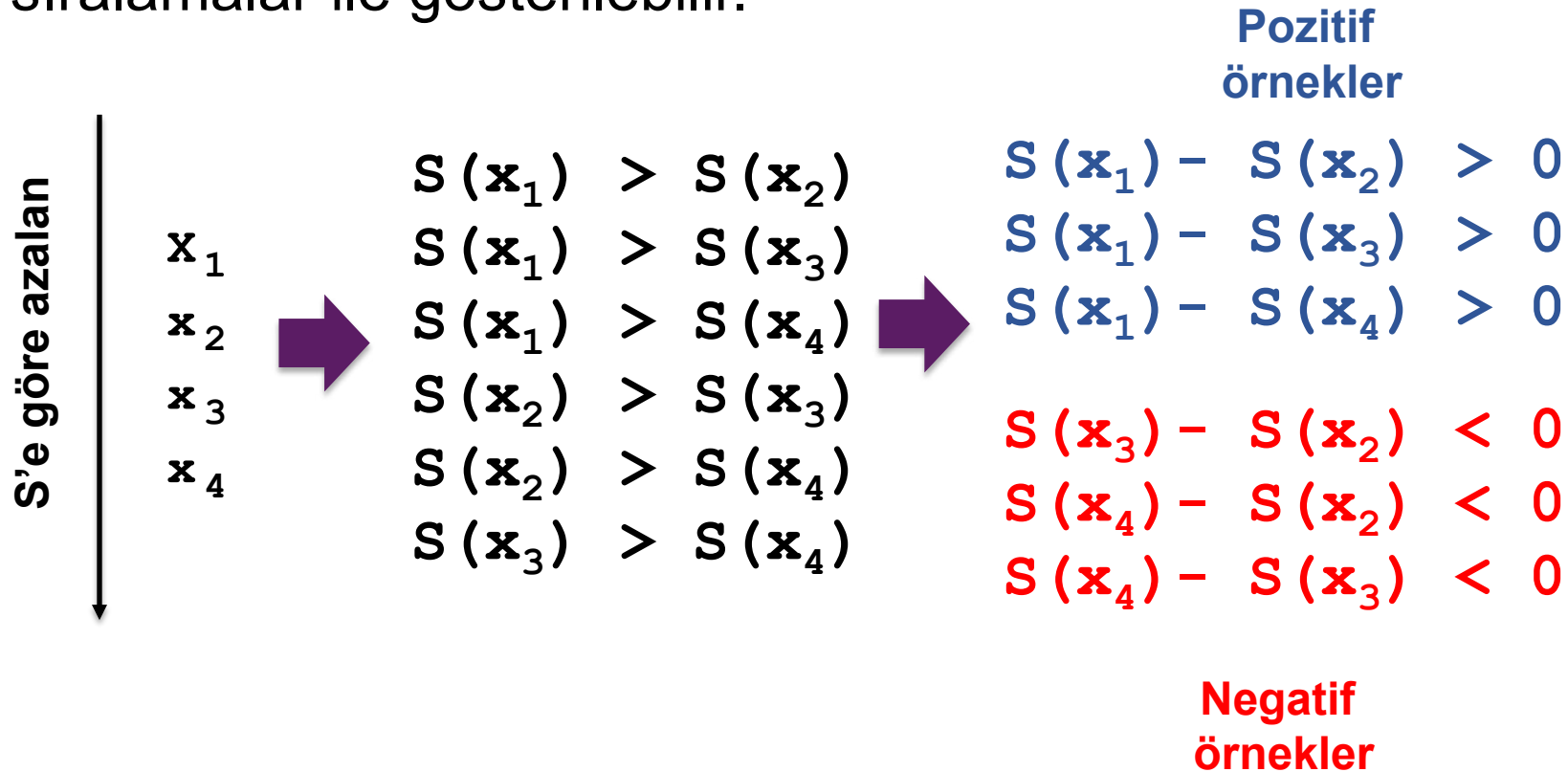
Sıralama Öğrenme – Çift Dönüşümü

Uygunluk skoruna(S) göre sıralanmış n boyutlu bir örneklem listesi, $n(n-1)$ çift sıralamalar ile gösterilebilir.

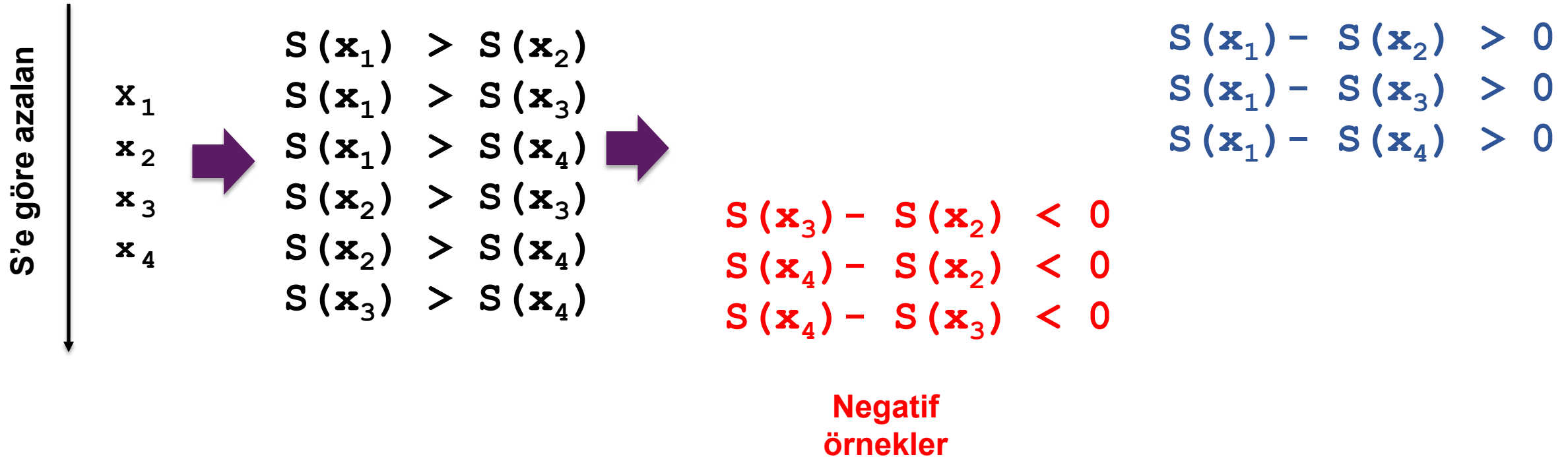
Sıralama Öğrenme – Çift Dönüşümü

Uygunluk skoruna(S) göre sıralanmış n boyutlu bir örneklem listesi, $n(n-1)$ çift sıralamalar ile gösterilebilir.

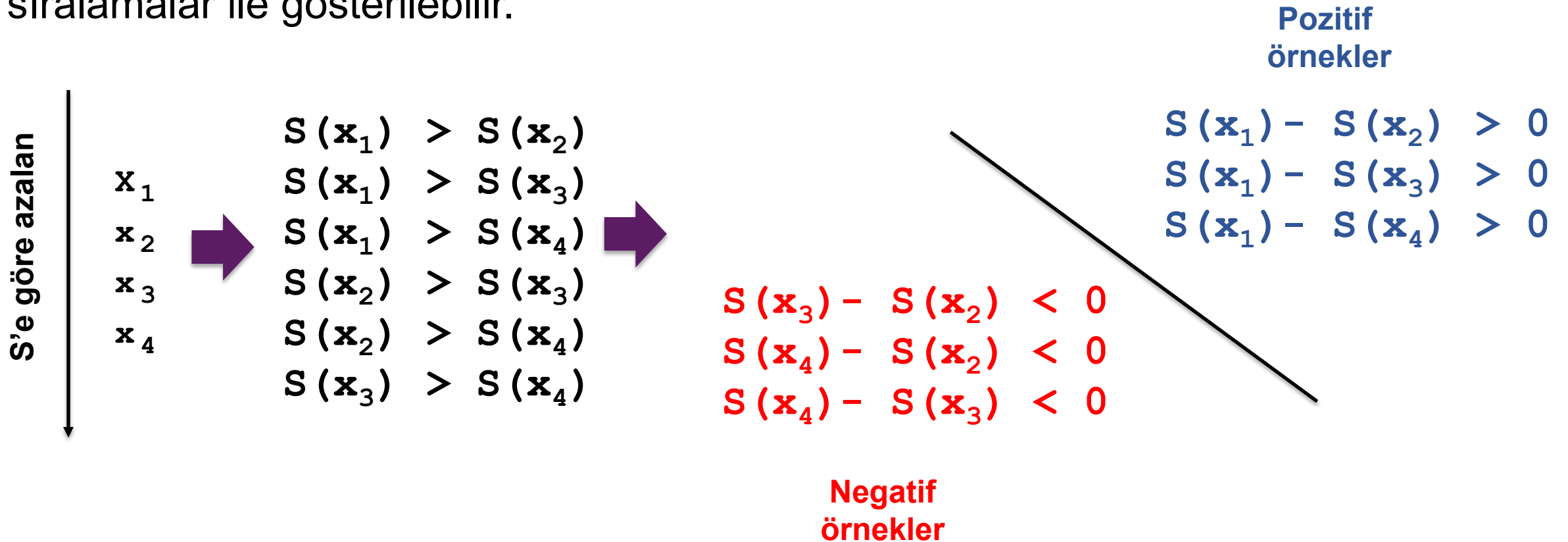
Sıralama Öğrenme – Çift Dönüşümü

Uygunluk skoruna(S) göre sıralanmış n boyutlu bir örneklem listesi, $n(n-1)$ çift sıralamalar ile gösterilebilir.

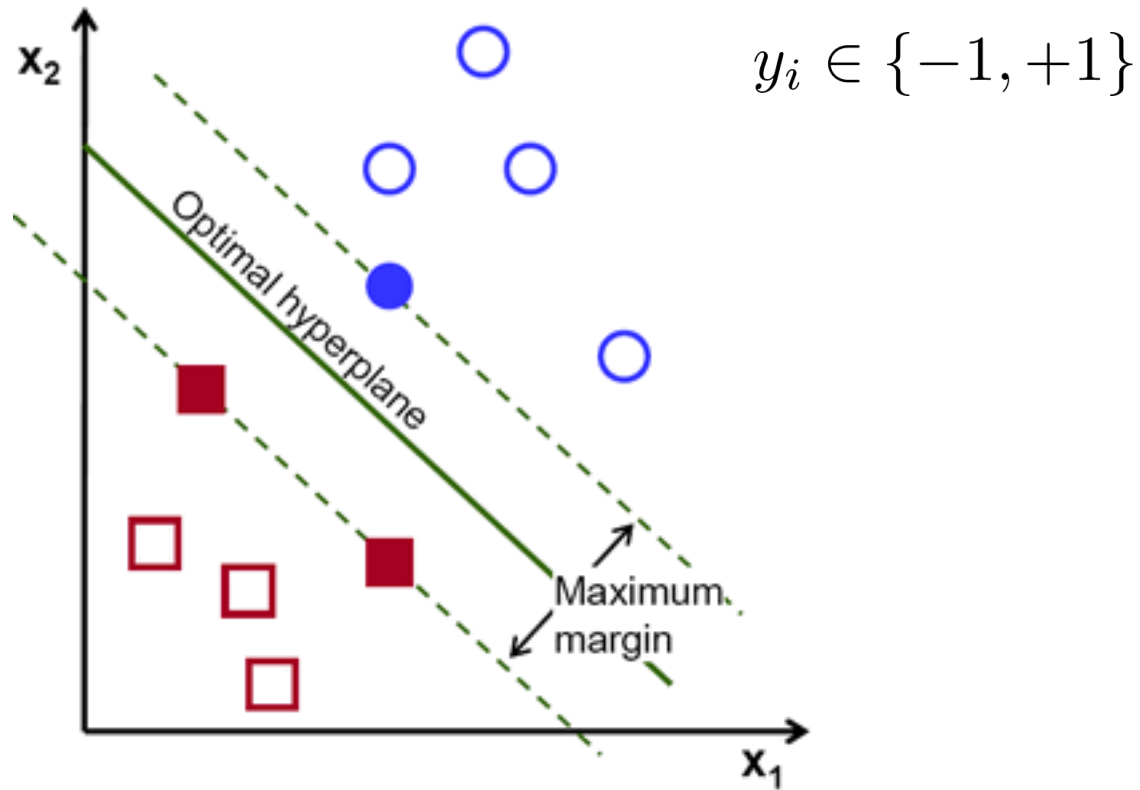

Sıralama Öğrenme – Çift Dönüşümü

Uygunluk skoruna(S) göre sıralanmış n boyutlu bir örneklem listesi, $n(n-1)$ çift sıralamalar ile gösterilebilir.

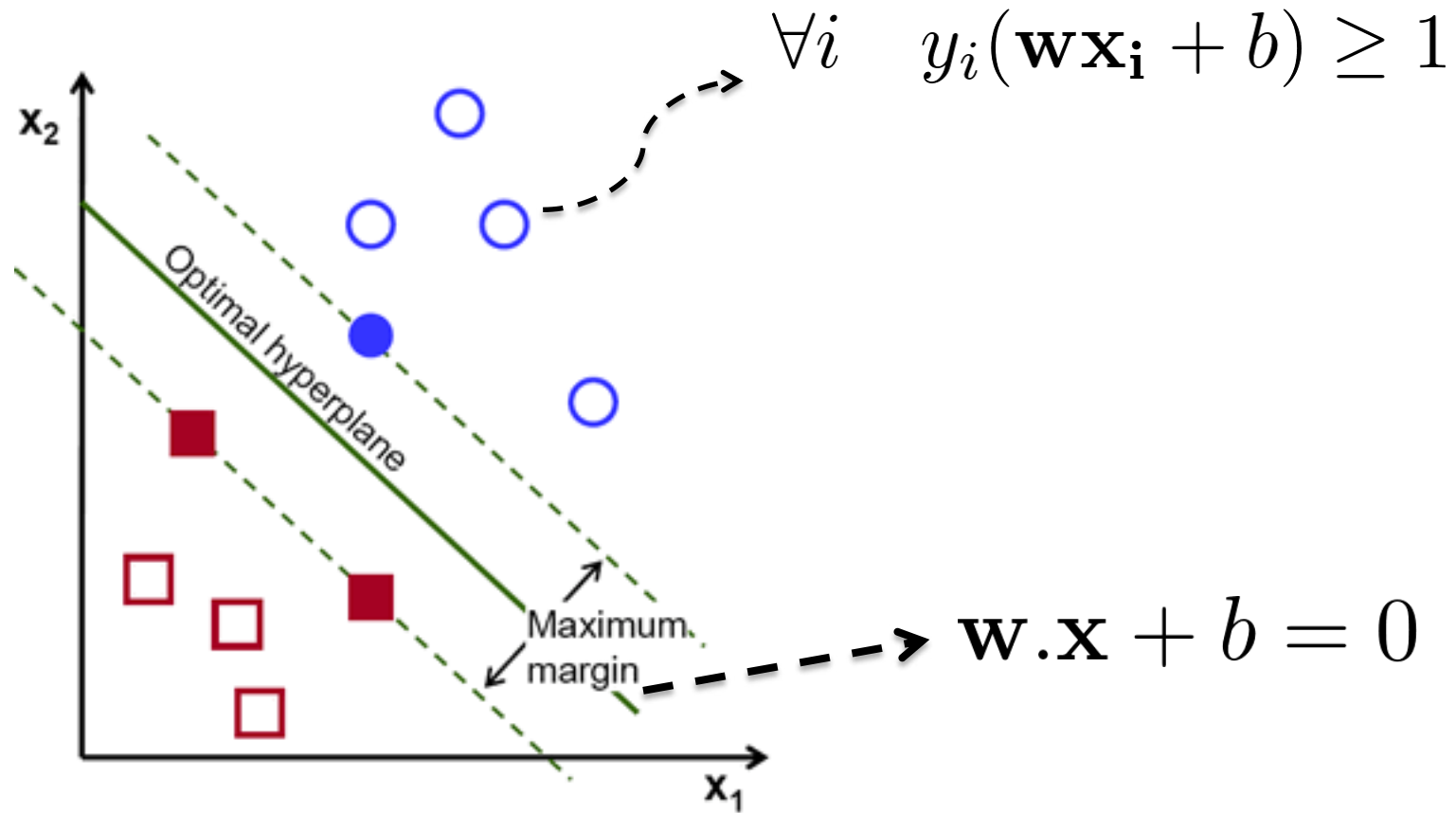
Destek Vektör Makinesi – Sınıflandırma

Cortes, C and Vapnik, V. Machine learning, 20(3), 273–297, 1995.

Figure kaynağı: https://docs.opencv.org/2.4/doc/tutorials/ml/introduction_to_svm/introduction_to_svm.html

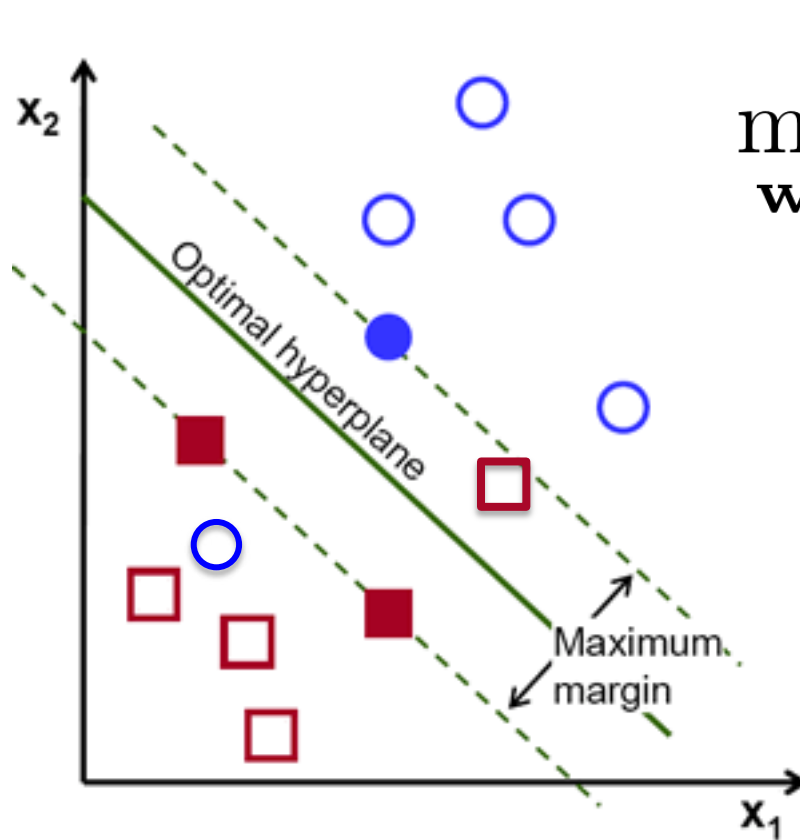
SVM – Sınıflandırma

C. Cortes and V. Vapnik, Machine learning, 20(3), 273–297, 1995.

Figure from: https://docs.opencv.org/2.4/doc/tutorials/ml/introduction_to_svm/introduction_to_svm.html

SVM – Sınıflandırma

Soft-margin case

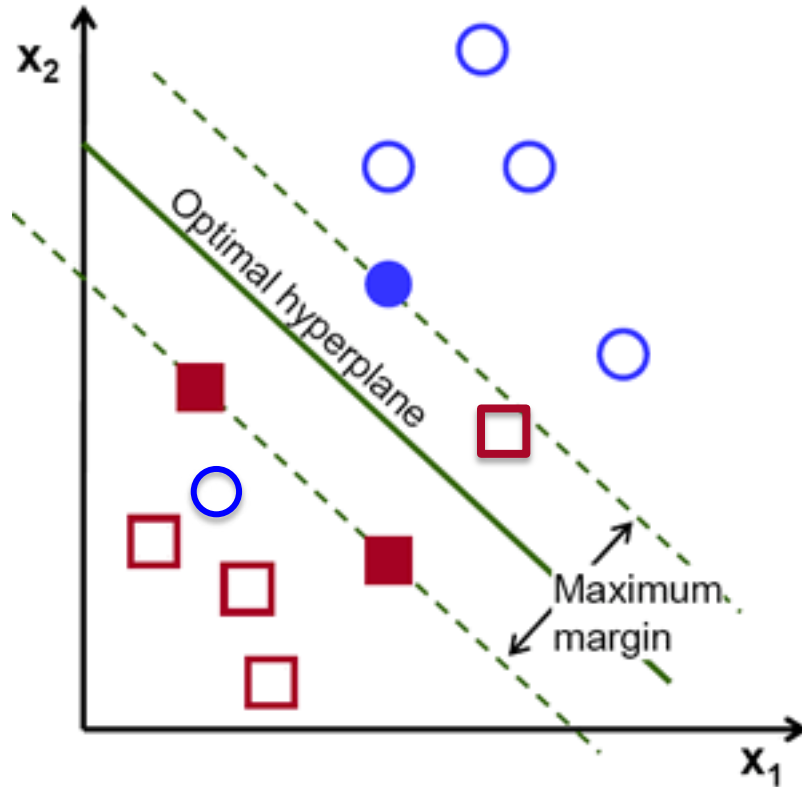
$$\min_{\mathbf{w}, b} \quad \frac{1}{2} \|\mathbf{w}\|^2 + C \sum_{i=1}^n \xi_i$$

$$\text{s.t.} \quad y_i(\mathbf{w}x_i + b) \geq 1 - \xi_i$$

$$\xi_i \geq 0$$

Örnekler hiperdüzlemin doğru tarafında yer almalı

RankSVM - Sıralama

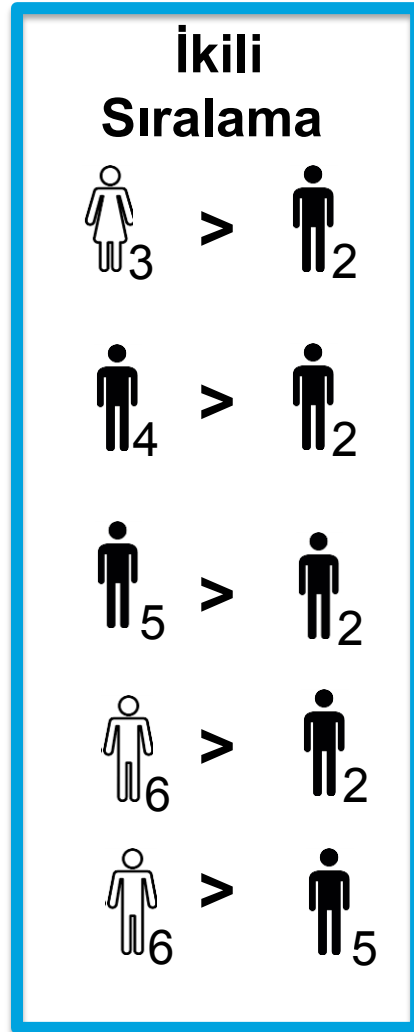
$$\min_{\mathbf{w}, b} \quad \frac{1}{2} \|\mathbf{w}\|^2 + C \sum_{i=1}^n \xi_{i,j}$$

$$\text{s.t.} \quad \{\forall(i, j) \quad S(x_i) > S(x_j) :$$

$$\mathbf{w} \cdot (\mathbf{x}_i - \mathbf{x}_j) \geq 1 - \xi_{i,j}$$

$$\forall(i, j) \quad \xi_{i,j} \geq 0$$

RsurVM – Kısıtları Modifiye Et

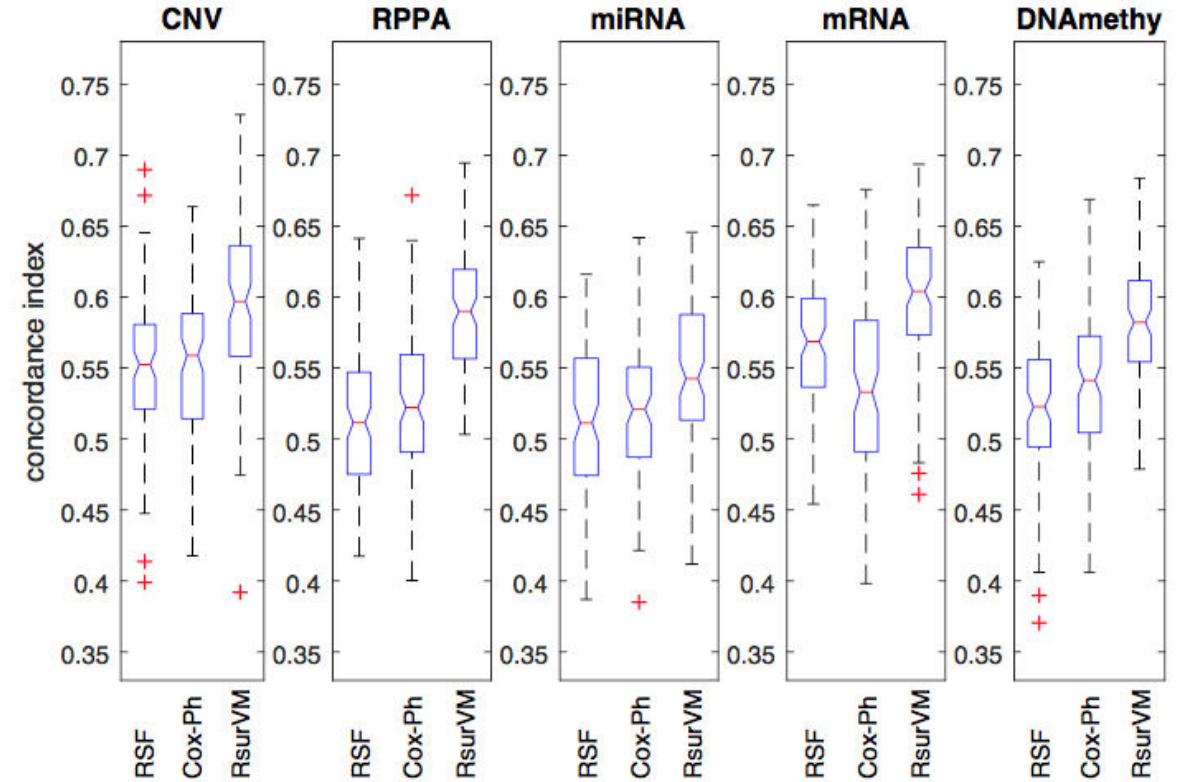
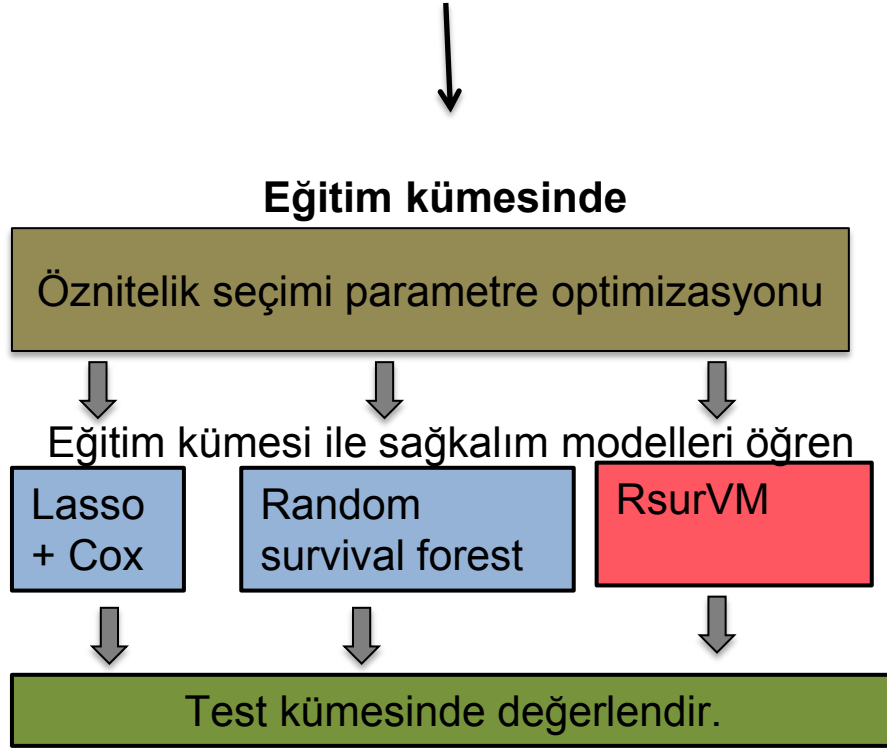

Hasta çiftlerinin yaşam sürelerine göre kısıtlar ekle ve sınıflandırma problemini çöz

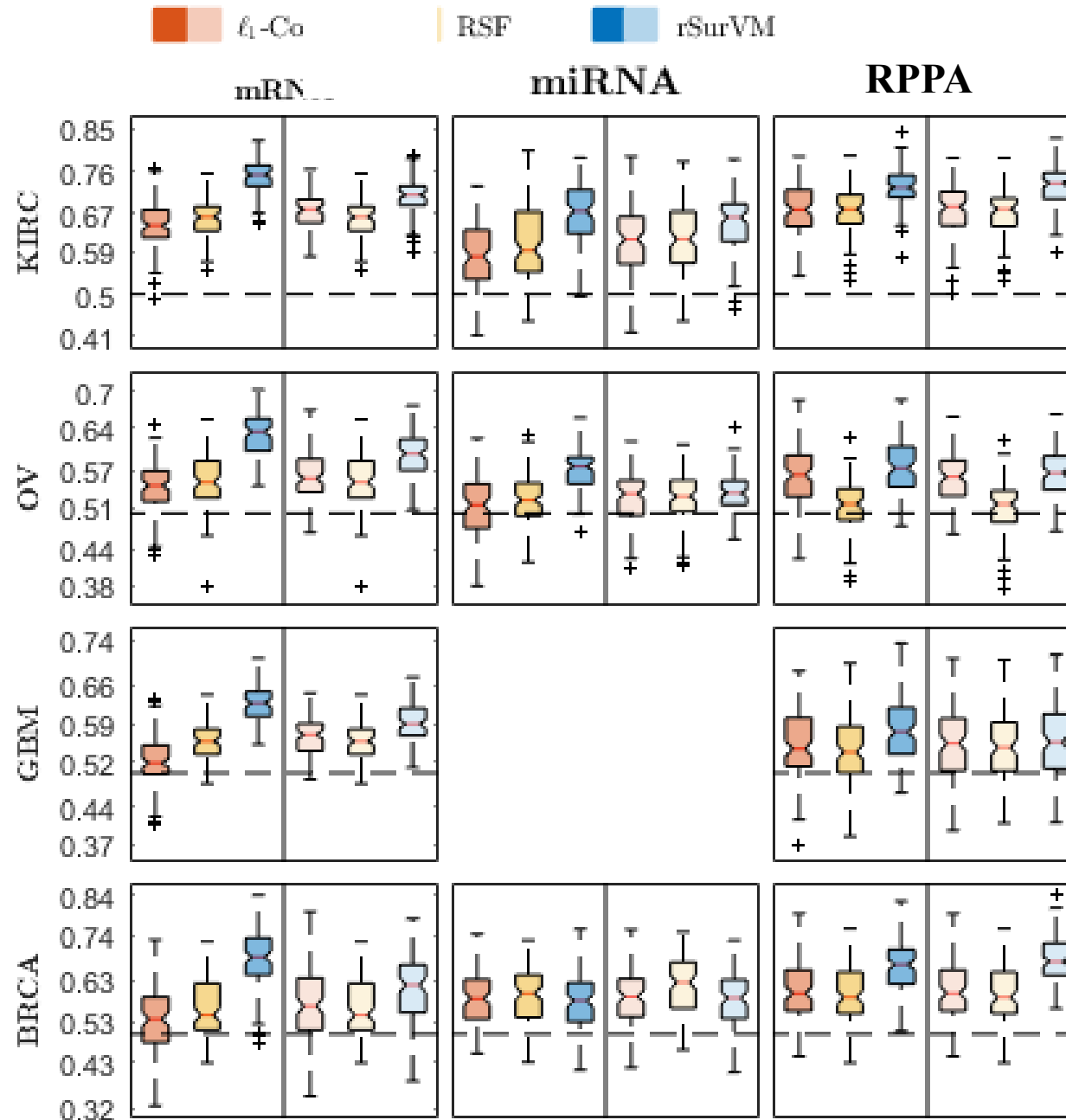
$$S(\mathbf{x}_i) > S(\mathbf{x}_j) \Rightarrow \mathbf{w} \cdot (\mathbf{x}_i - \mathbf{x}_j) > 0$$

Deneysel Düzenek

100 kez rastgele eğitim ve test kümesi ayır

RsurVM kullanılan moleküler veri tipinden bağımsız olarak, şu an kullanılan en geçerli yöntemlerden daha iyi tahminliyor.

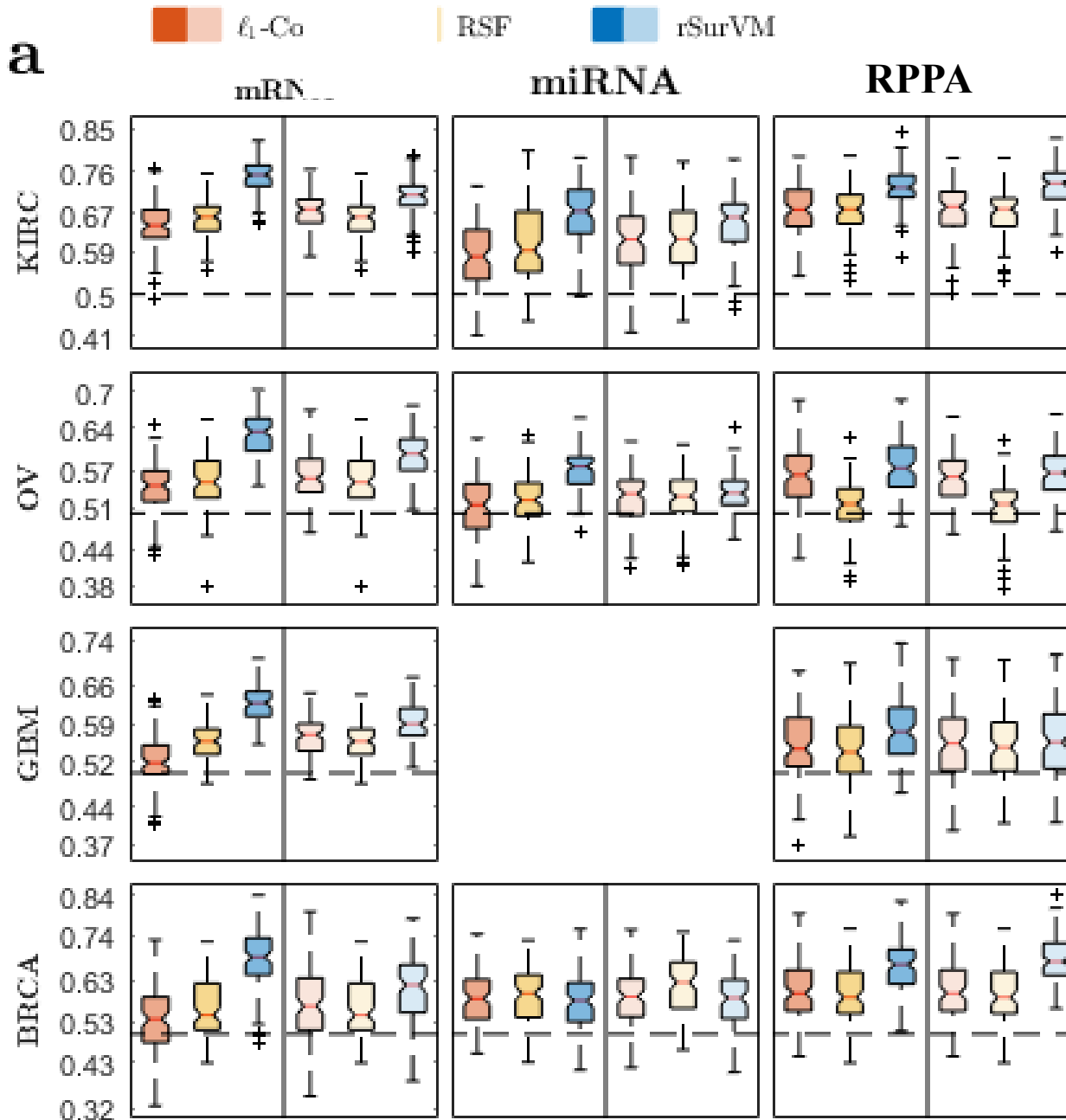

Koyu renk

Öznitelik filtresi olmaksızın.

Açık renk:

Uni-cox filtresi

Koyu renk
Öznitelik filtresi olmaksızın.

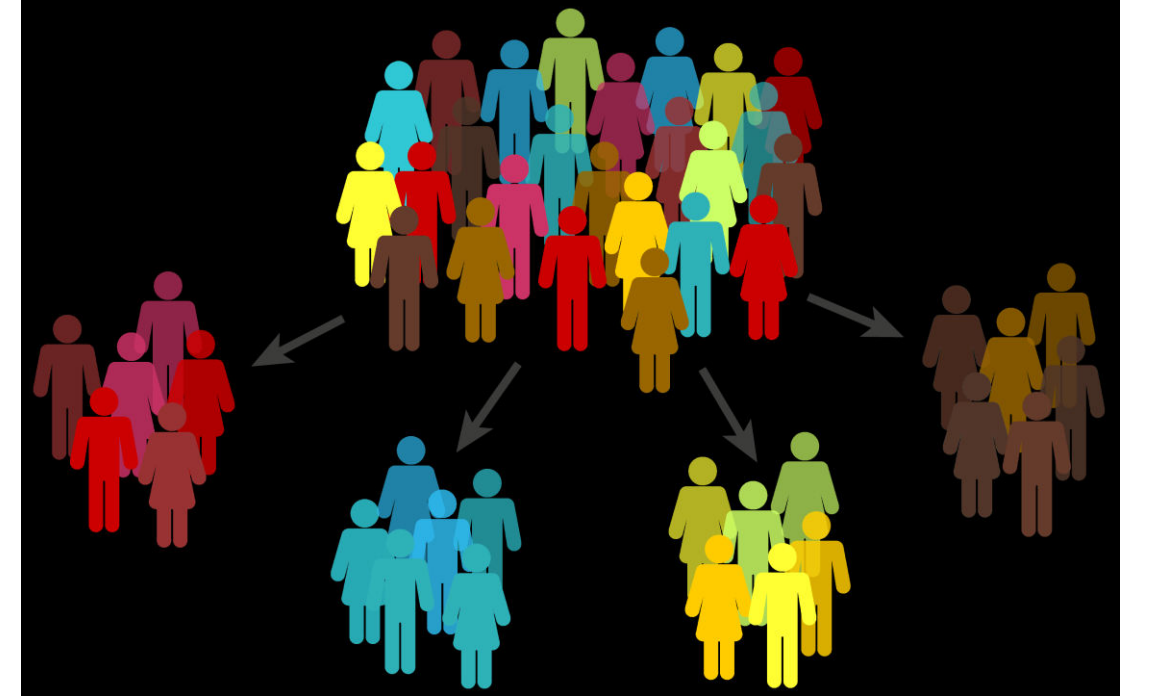
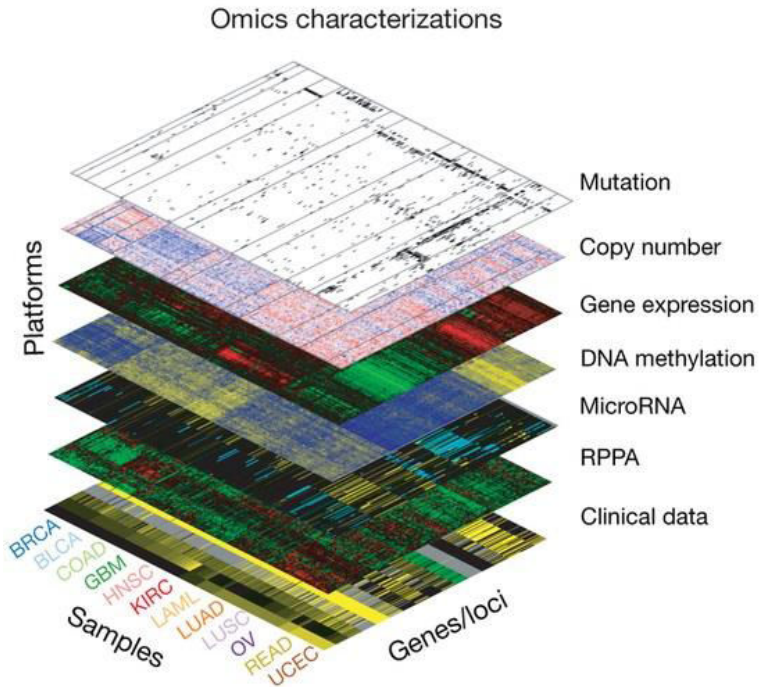
Açık renk: Uni-cox filtresi

Mustafa Büyüközkan
Önceden, Bilkent Üniversitesi
Şimdi PhD Helmholtz Zentrum
München

Kompleks Hastalıklarda Hasta Alt-Gruplarının Tanımlamaya Yönelik Makine Öğrenme Tekniklerinin Geliştirilmesi

- Kompleks hastalıklar hetorejendir
- Tedavi ve tanı için alt grupların keşfi

Yarı-Gözetimli Öbekleme ile Hasta Gruplarını Bulmak

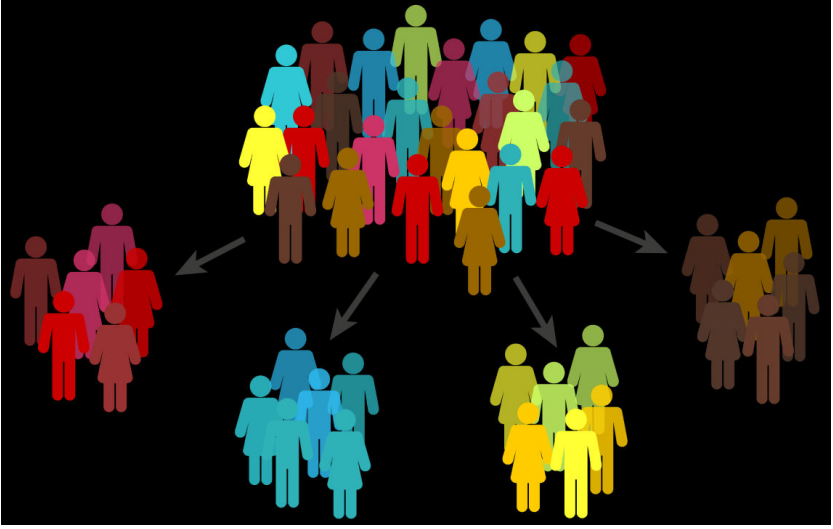
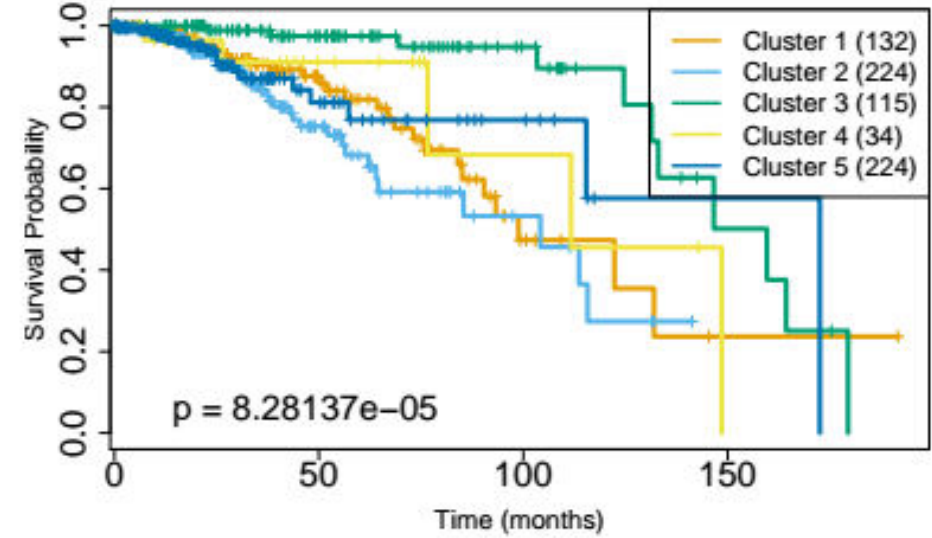

Figure kaynağı

<http://www.pancreaticcancer.net.au/ground-breaking-nature/>

Duygu Ozcelik
Bilkent Üniversitesi
Şimdi, Havelsan

Yarı-Gözetimli Öbekleme ile Hasta Gruplarını Bulmak

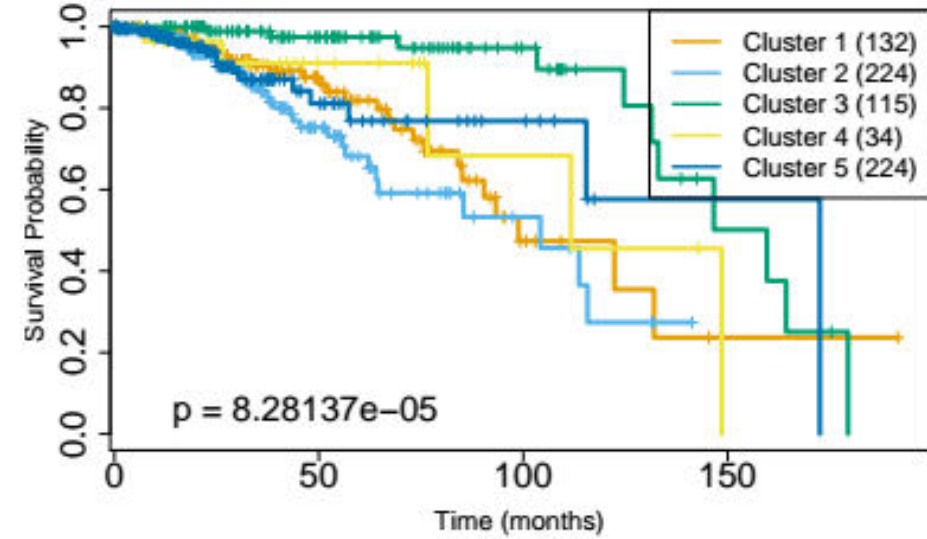
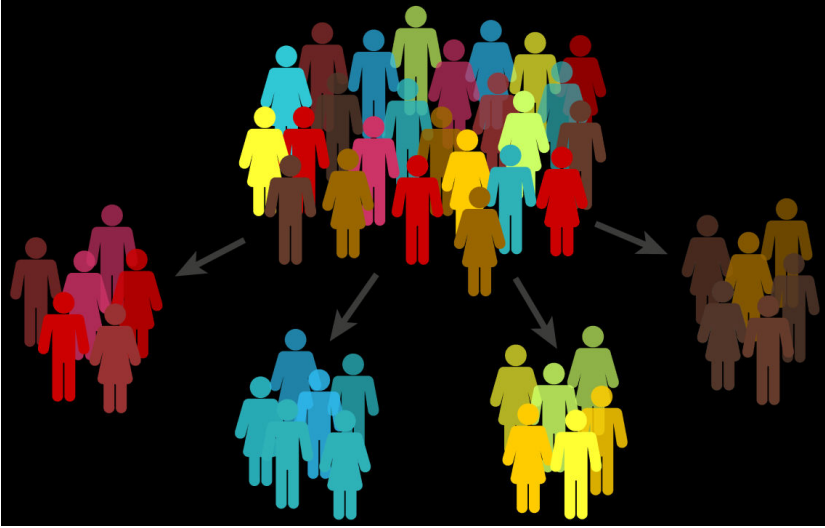

Figure kaynağı

<http://www.pancreaticcancer.net.au/ground-breaking-nature/>

Yarı-Gözetimli Öbekleme ile Hasta Gruplarını Bulmak

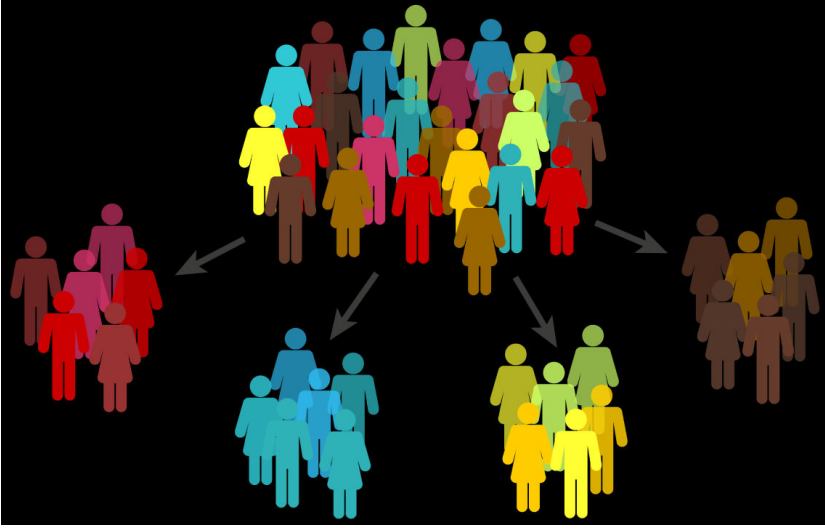
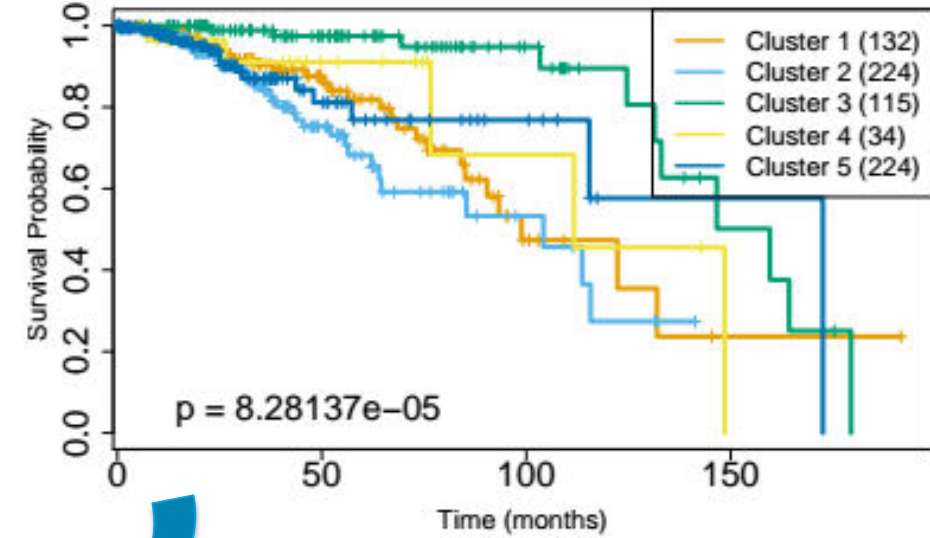
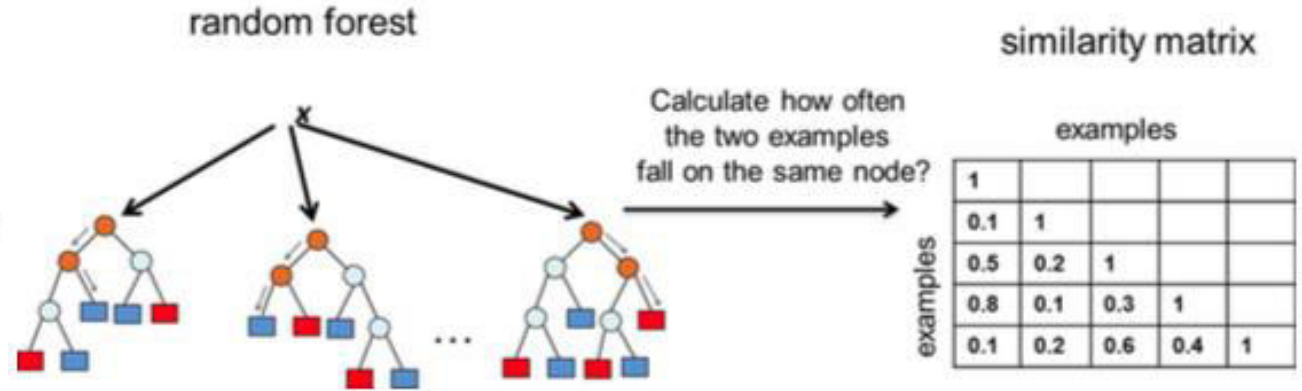
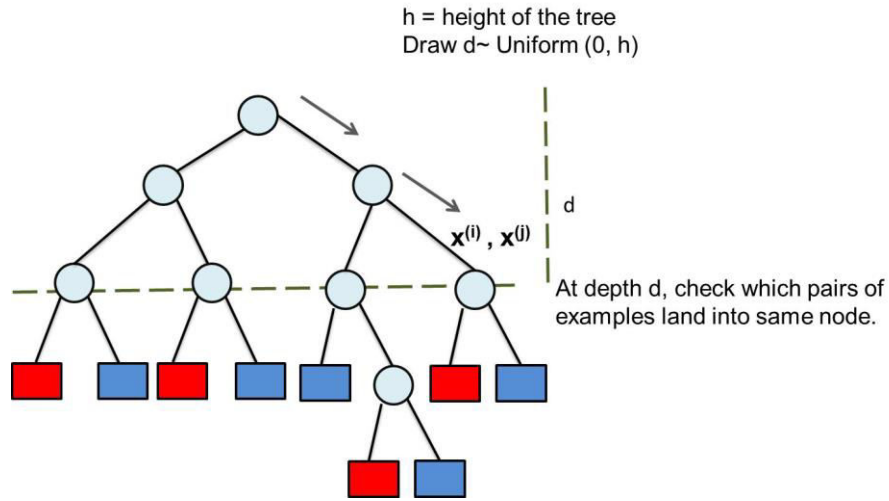

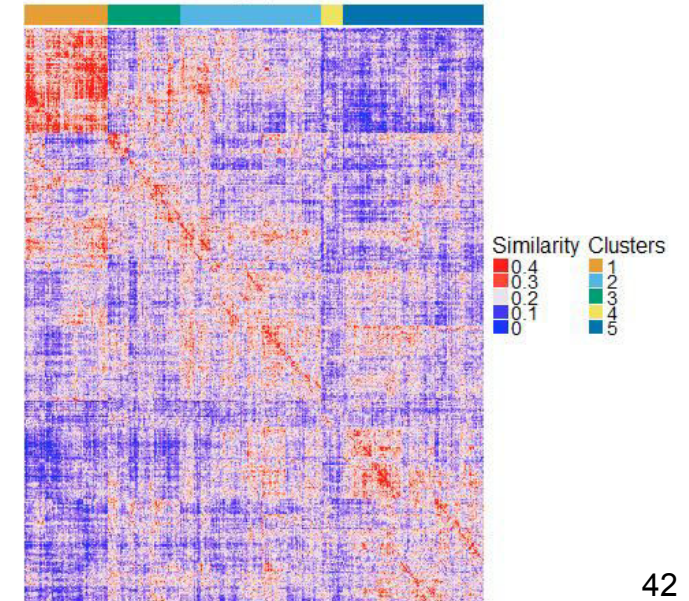
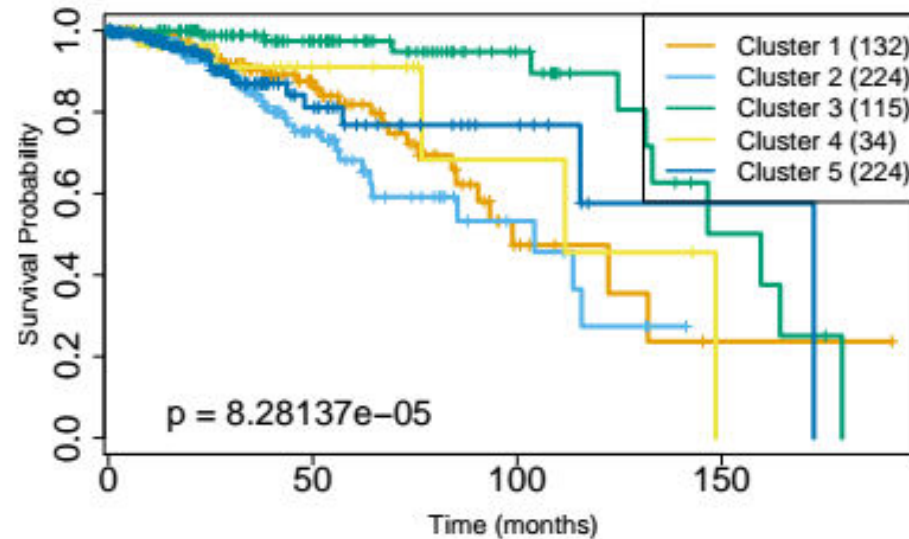
Figure kaynağı
<http://www.pancreaticcancer.net.au/ground-breaking-nature/>

Yarı-Gözetimli Öbekleme ile Hasta Altgruplarının Bulunması

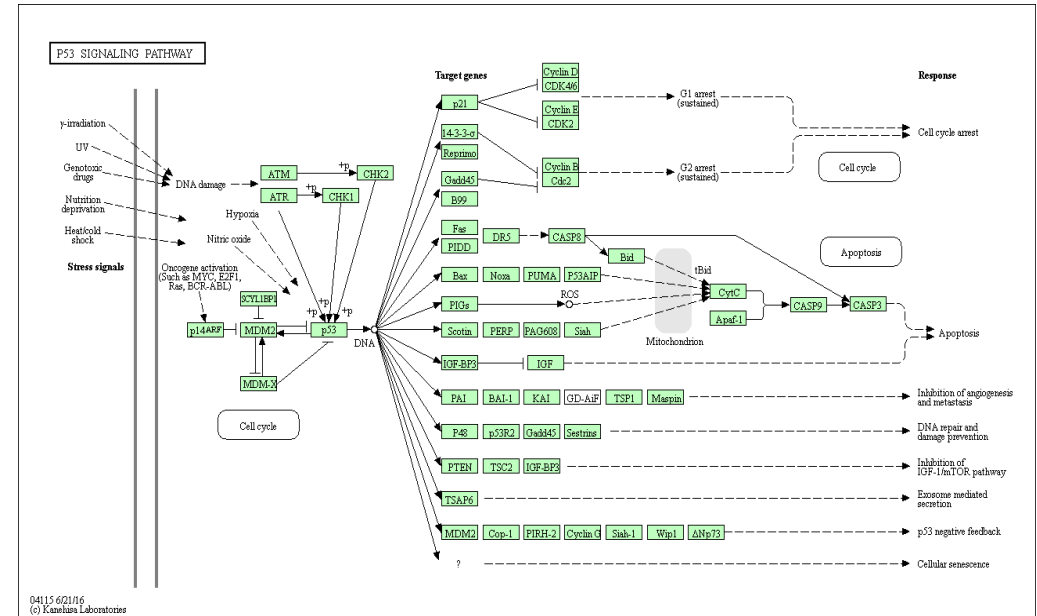
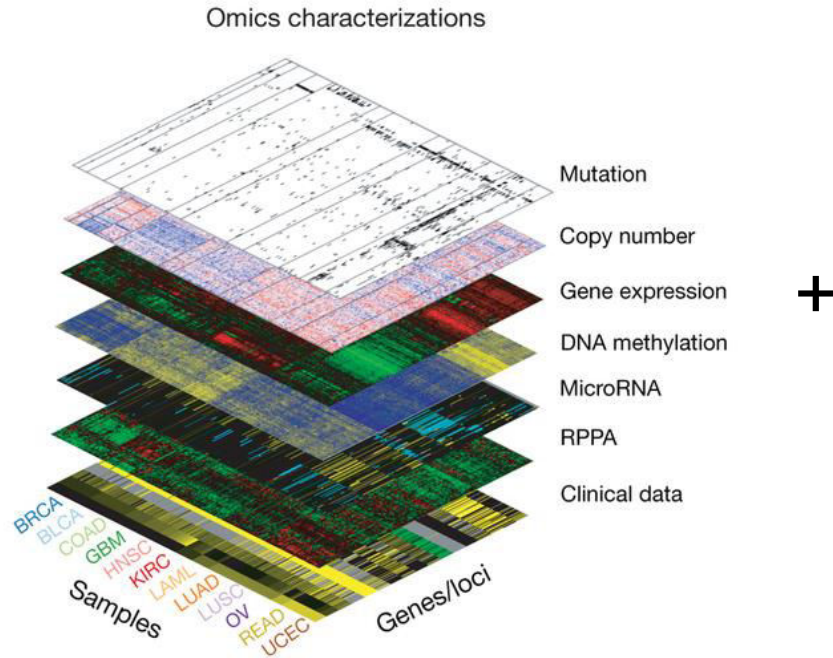

Duygu Ozcelik
Bilkent Üniversitesi
Şimdi, Havelsan

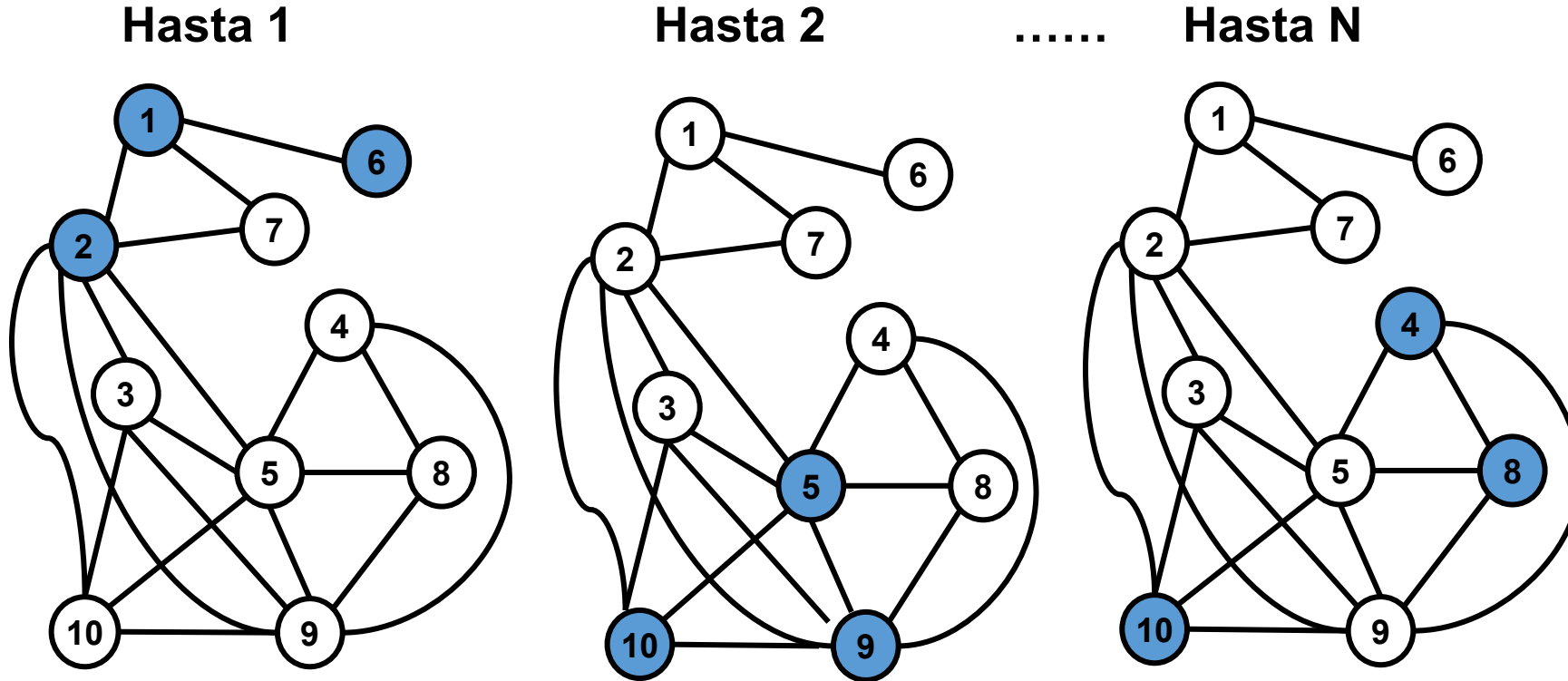
Kanser Hasta Altgruplarını Çizge Çekirdekleri ile Keşfi

- Hasta benzerliklerini hücreye dair işlevsel bilgileri göz önünde bulundurarak değerlendirmek

KEGG P53 Sinyal Yolağı

Hasta Benzerliklerini Yolak Çizge Çekirdekleri ile Hesaplama

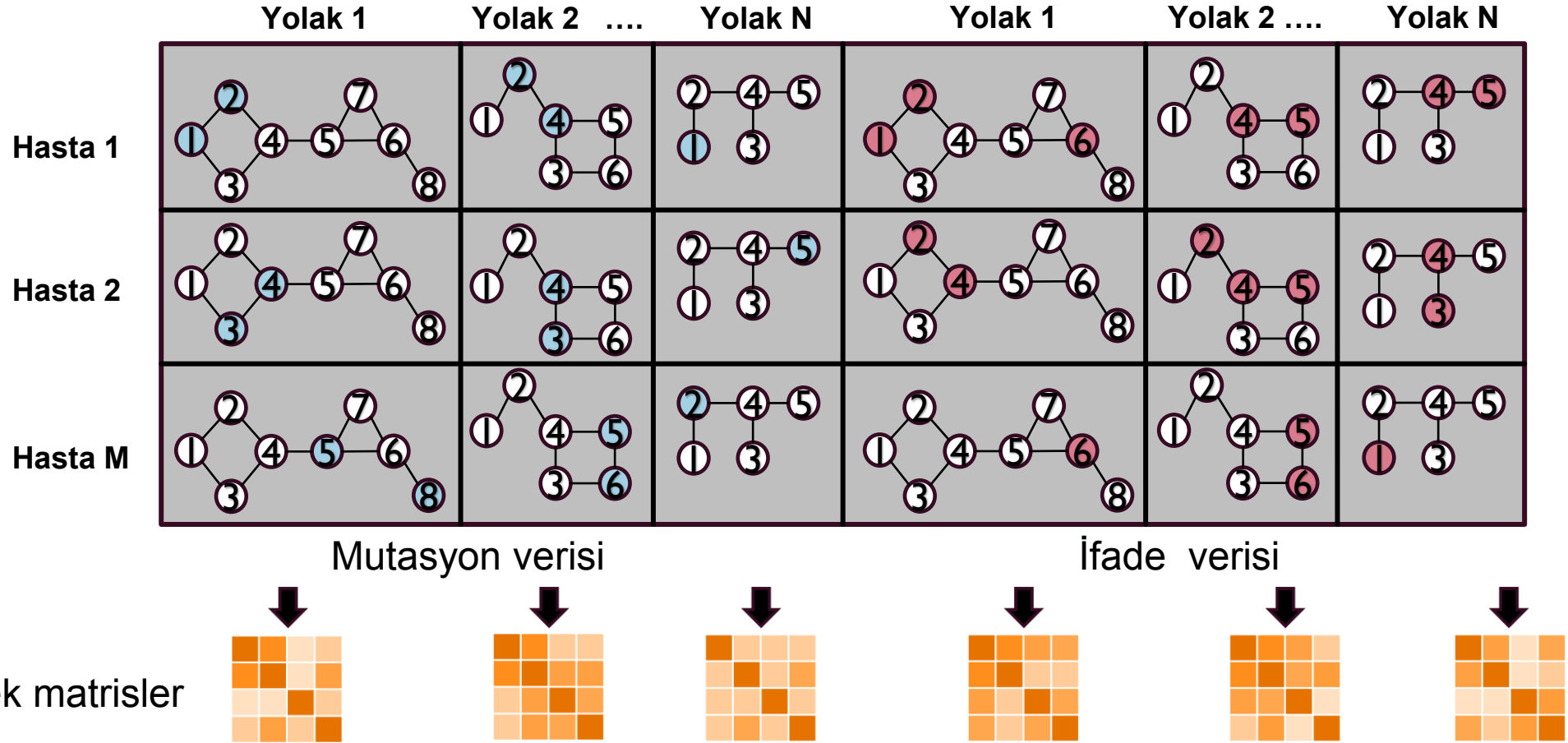

Önceden,
Bilkent Üniversitesi

Şimdi, PhD, Tübingen
Üniversitesi

Düğümün gen
Renk hastadaki değişim (mutasyon, ifade değişikliği)

Birden çok yolak, birden çok veri tipi

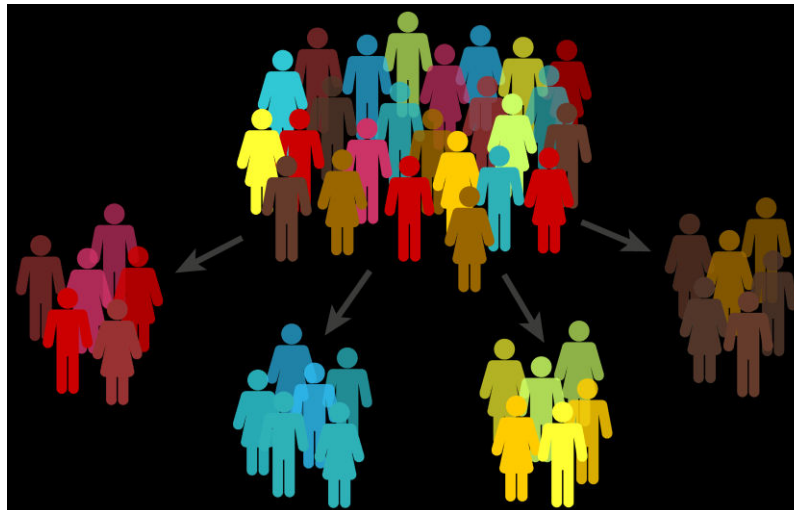

Çekirdekli Çok Yönlü Kümele

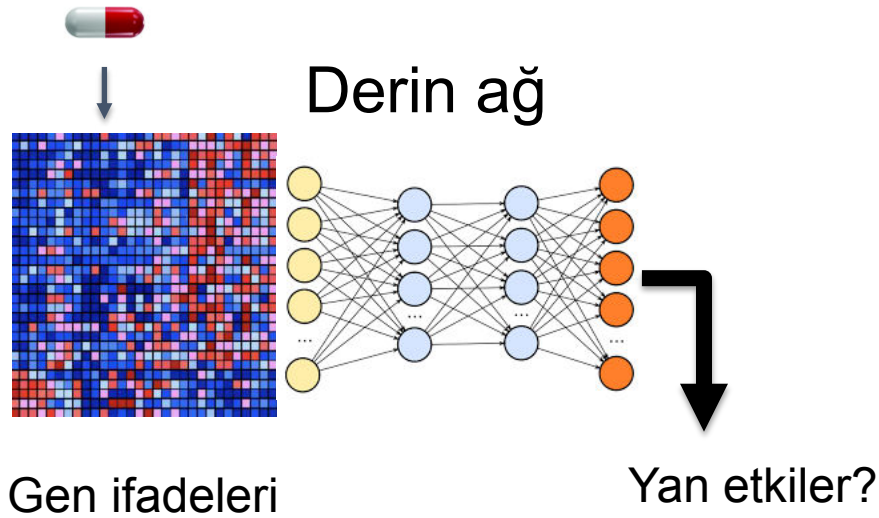
Çizgiler ve değişimler üzerinden hesaplanmış matris

Çok Yönlü Çekirdekli Kümele

İlaç yan etkilerinin derin öğrenme ile tahmini

Onurcan Üner

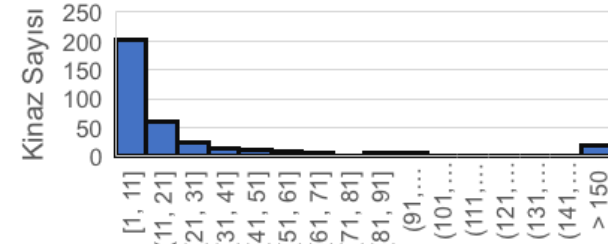

Dr. Gokberk
Cinbis

Dr. Ercüment
Çiçek

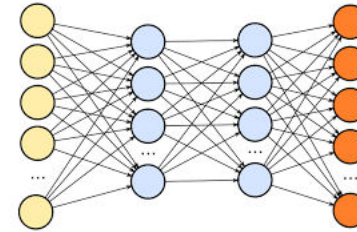
Fosforilasyon bölgesinden bağlanan kinazı tahmin etme

IAPRTGPVLP

Bağlanma bölgesi sayısı

Sıfır vuruşla
derin ağla
öğrenme

İman Deznaby

Dr. Mehmet
Koyutürk

SPADIS: Genom Boyu İlişkilendirme Çalışmalarında Çeşitleyici ve Açıklayıcı SNP küme seçimi

Bir fenotiple ilişkili bir SNP setini seçmek
Makine öğrenme bağlamında özellik alt kümesi seçim problemi

Zorluklar:

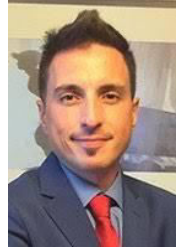
- SNP'ler tek tek fenotip ile ilişkili değildir
- Birden çok SNP'nin ortak etkisi
- Düşük örnek büyüklüğü (10^2 - 10^4 kişi)
- Yüksek boyut (10^5 - 10^7 SNP)

Yaklaşım:

- Bir ön bilgi ile oluşturulmuş SNP-SNP ağı kullanarak işlevsel etkileşimleri hesaba katmak.

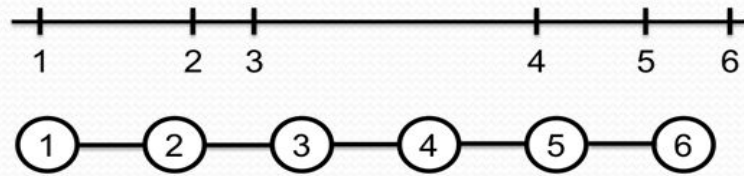

Serhan
Yılmaz

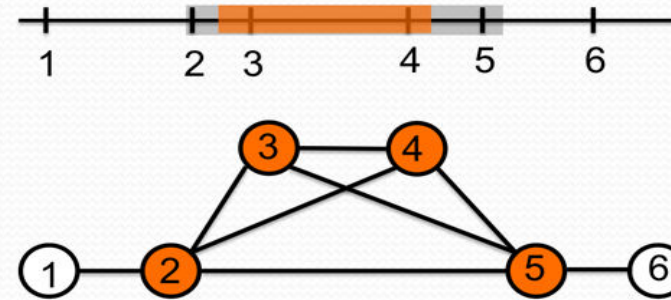
Dr.
Ercüment
Çiçek

Gene Sequence (GS)

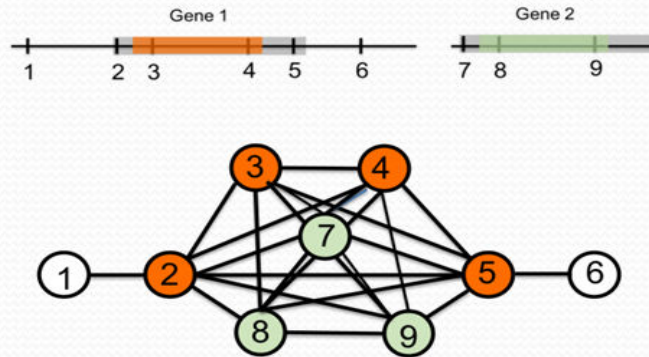
- SNPs adjacent on the sequence

Gene Membership (GM)

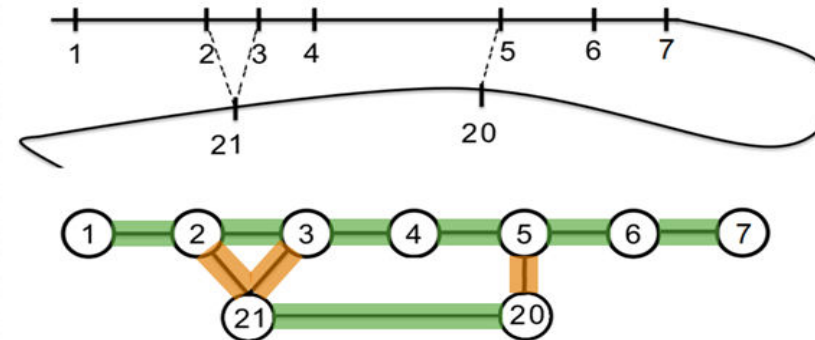
- SNPs adjacent on the sequence
- SNPs near the same gene

Gene Interaction (GI)

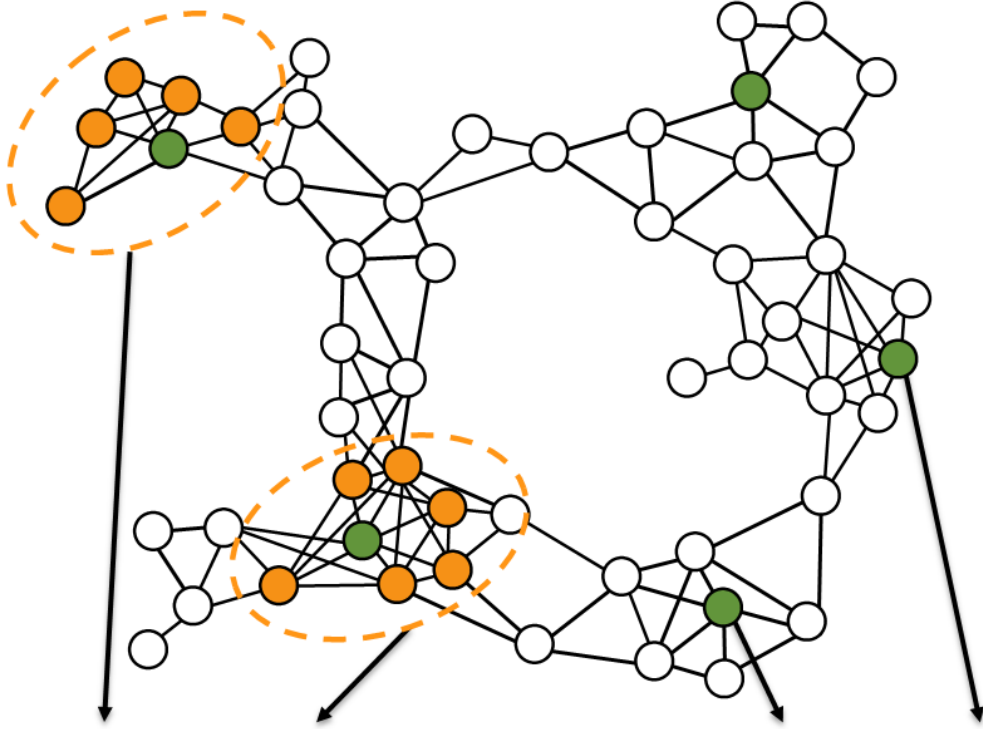
- SNPs adjacent on the sequence
- SNPs near the same gene
- SNPs near interacting genes

Gene Sequence 3D (GS-HICN)

- SNPs adjacent on the sequence
- SNPs significantly close in 3D

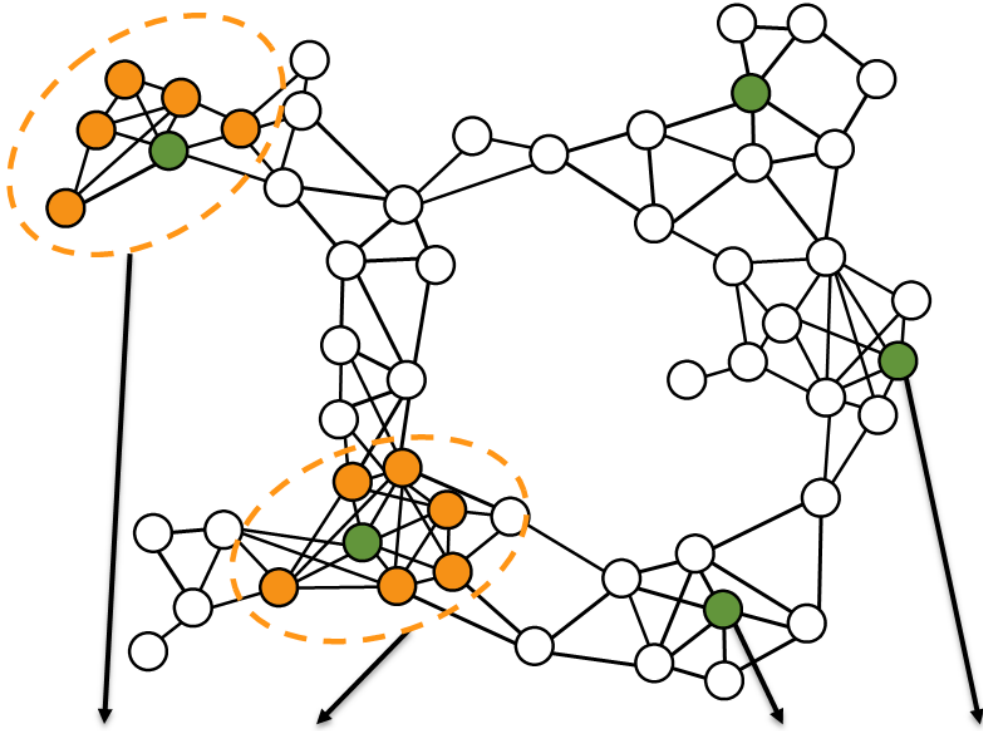
SPADIS

Yakın SNPler tekrarlayan
bilgi getirir.

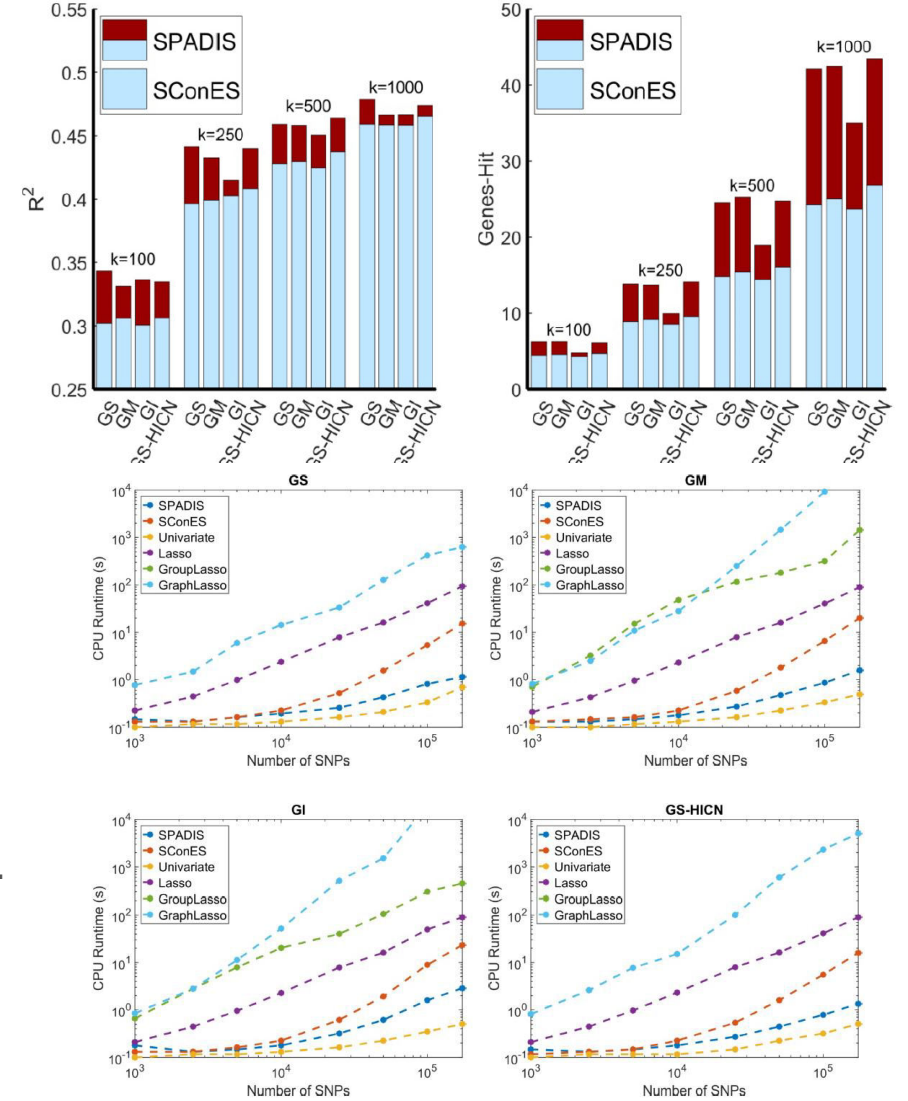
Uzak SNPlerin farklı biyolojik
işlevleri etkileme ihtimali daha fazla.

SPADIS

Yakın SNPlar tekrarlayan bilgi getirir.

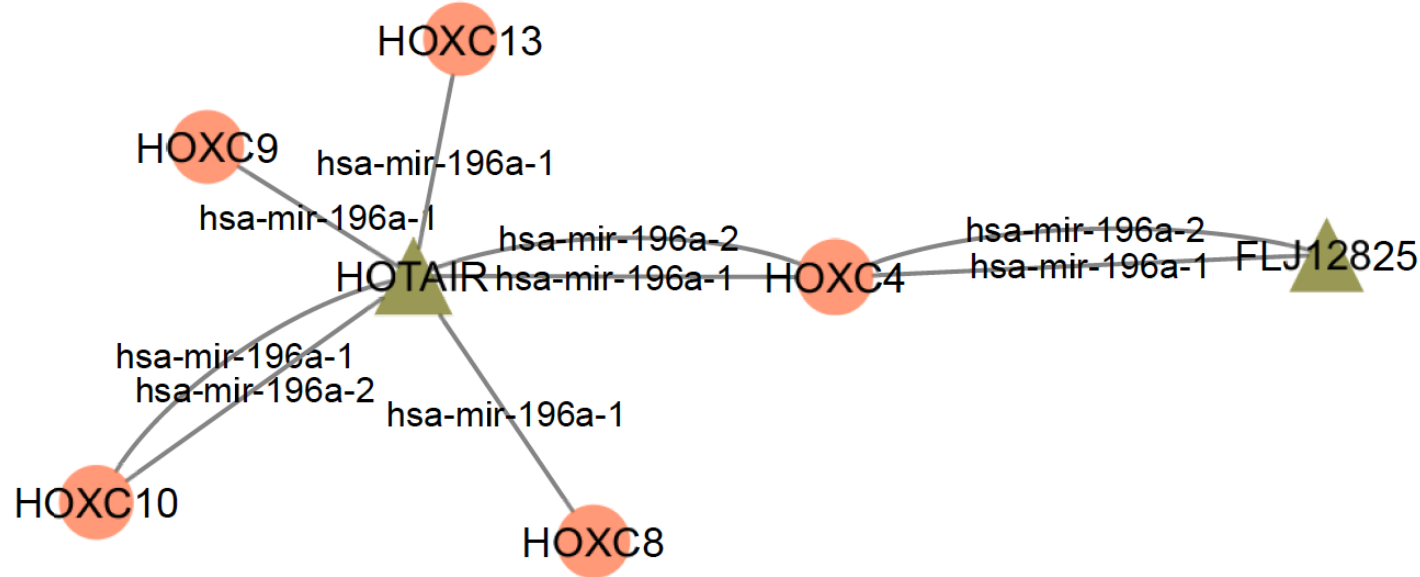
Uzak SNPlerin farklı biyolojik işlevleri etkileme ihtimali daha fazla.

RNA Etkileşimlerinin Çekirdekli Testler ile Tespiti

Gulden Olgun
Bilkent Üniversitesi

Teşekkürler!

TUBİTAK

- 117E140'nolu araştırma projesi

Bilim Akademisi Genç Bilim İnsanları Ödül Programı (2014-2016)

E-mail: otastan@sabanciuniv.edu